

Den sidste sag på dagsordenen var:

**2) Forhandling om redegørelse nr. R 5:
Arbejdsministerens redegørelse af 20. januar
1995 om flaskehalsindsatsen.**

Forhandling

Jens Peter Verner sen (S):

Arbejdsministerens redegørelse vedrørende flaskehalsindsatsen er kendetegnet ved den opmærksom, der er omkring udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet, men også kendetegnet ved, hvor opmærksomt arbejdsministeren følger udviklingen på arbejdsmarkedet.

Arbejdsministeren bidrager med en redegørelse for at forebygge flaskehalse, før der reelt er tale om væsentlige problemer – selv i områder med lav ledighed.

I Socialdemokratiet ønsker vi ikke at gentage de fejltagelser, som den daværende regerings politik var udtryk for i 1984 og frem til 1986, fejltagelser, der medførte efterfølgende finanspolitiske stramminger.

Vi ønsker heller ikke at gentage de fejltagelser, som man så i 1980'erne, hvor især uddannelseskapaciteten på sundhedsområdet nu har medført, at man mangler uddannet personale.

Selv om ledigheden er faldet med stor hast i det sidste halve år og der samtidig er sket en betydelig stigning i beskæftigelsen – de to ting følges nødvendigvis ikke ad – så er det lykkedes ved en betydelig indsats fra især arbejdsformidlingens side at sikre, at virksomhederne har fået den arbejdskraft, der har været efterspurgt.

Selv i amter, hvor der har været endog et dramatisk fald i ledigheden, meldes der som tidligere nævnt ikke om væsentlige flaskehalsproblemer. Men det betyder naturligvis ikke, at man ikke skal have den største bevågenhed over for begrebet.

Med fortsat 300.000 ledige vil det være uacceptabelt, såfremt virksomheder kan melde om mangel på arbejdskraft, uden at denne mangel kan afhjælpes. Det vil i sig selv give mange problemer, og for den ledige vil det være uforståeligt, hvis det er sådan, at man ikke kan komme i arbejde og der samtidigt kommer sådanne meldinger. For virksomhederne betyder det måske, at man ikke kan klare ordrer, som man har fået ind, og for samfundet medfører det de problemer, der er beskrevet i flaskehalsredegørelsen.

Flaskehalse kan undgås, hvis alle parter på arbejdsmarkedet bidrager aktivt. Det er først og

fremmest vigtigt, at virksomhederne har en fremadrettet uddannelsespolitik.

Manglende uddannelse af et tilstrækkeligt antal elever, f.eks. i træindustrien, over en lang årrække anerkendes da også i denne branche som et problem nu, hvor der produceres for fuld kraft i netop træindustrien. Der kan naturligvis ikke med dags varsel skaffes faglært arbejdskraft til træindustrien. Det tager nu den tid, det tager, at udlære elever. Men såvel de faglige organisationer som virksomhederne har sammen med arbejdsformidlingen i de områder, hvor træindustrien især er placeret, og sammen med AMU-centre og tekniske skoler gjort en stor indsats for at uddanne ufaglærte netop til den industri. Det har været en hjælp for virksomhederne og for den ufaglærte ledige, der ved en sådan uddannelse har fået langt bedre muligheder for fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der har desværre været en kapacitetsmangel på AMU-centrene, hvilket har medført ventetider, men en række af disse ventetider skulle kunne løses med de udvidelser, der nu bliver sat i gang som et led i regeringens bestræbelser på at skaffe 10.000 ekstra uddannelsespladser.

Det spørgsmål, der ofte rejser sig, er, om ikke der ved en større geografisk mobilitet kunne skaffes den nødvendige arbejdskraft f.eks. til træindustrien.

I virkelighedens verden viser det sig, at virksomhederne ofte er tilbageholdende med at ansætte medarbejdere med for lang transport til arbejdet, fordi disse medarbejdere også vil være de første, der flytter, når der viser sig et arbejde i den enkelte nærområde. Og i øvrigt er en daglig transporttid på op til 3 timer vel også ganske betydelig.

Af arbejdsministerens flaskehalsrapport fremgår det, at den strukturelle ledighed skulle være på omkring 250.000, svarende til en ledighed på 9 pct., og at det er dér, man især skulle få strukturproblemerne, hvis man kommer længe ned. I flere områder i Jylland er man under 9 pct.s ledighed. Metalarbejderne i Ringkøbing Amt har en ledighed på 3,3 pct., og i flere amter i området er ledigheden på omkring 7 pct. Men ved en betydelig indsats er det lykkedes at uddanne andre faggrupper, der så kan få beskæftigelse, f.eks. i jernindustrien, når det er her, der har været et behov. Dermed har man via en uddannelsesindsats været med til at sikre virksomhederne den arbejdskraft, der er brug for.

En betydelig prioritering af flaskehalsindsatsen fra regeringens side vil fortsat være et vigtigt element, også i en fremtidig indsats mod strukturarbejdsledigheden. Men den regionale indsats er naturligvis af afgørende betydning, således at man gør brug af en række arbejdsmarkedspolitiske redskaber, som også er nævnt i arbejdsministerens redegørelse som f.eks. informationskampagner, således at virksomhederne er klar over, at man i god tid skal anmelde arbejdskraftbehov over for arbejdsformidlingen, så de nødvendige uddannelser kan sættes i kraft. Det var også det, jeg nævnte indledningsvis. Uddannelsesplanlægning er her et vigtigt element.

Arbejdsformidlingens overvågning er også vigtig, så man sikrer en tæt kontakt til virksomheder, brancheorganisationer og faglige organisationer på arbejdsmarkedet. Historien om, at arbejdsformidlingen har besøgt virksomheder seks gange på et år, og at man alligevel ikke har opfanget noget behov for brug af arbejdskraft, er selvfølgelig uacceptabel, men jeg vil også godt sige, at sådanne historier har, når de har været undersøgt nærmere, været uden hold i virkeligheden.

Samarbejdet mellem arbejdsformidlingen og uddannelsesinstitutionerne er naturligvis også vigtigt, så man har den optimale indsats fra den side.

Jeg vil også godt tage fat i det punkt i redegørelsen, der omtaler arbejdsmarkedsindsatsen. Denne flyttes fra kommunerne, således at kommunerne ved de øgede aktiviteter på arbejdsmarkedet efterhånden fritages for en del af jobtræningskvoterne, idet langtidsledige drejes over mod beskæftigelse i private virksomheder. Det kan ske enten via den flaskehalsindsats, der fortsættes, og som der er afsat betydelige beløb til, dels i de regionale arbejdsmarkedsråd og dels i finansloven, eller det kan ske ved rotationsprojekter, hvor man får medarbejdere på arbejdspladsen ud i uddannelse og får ledige ind via en uddannelsesindsats.

Ikke mindst en række vellykkede jobrotationsprojekter viser, at en samlet og velgennemtænkt arbejdsmarkedspolitik virker. Når virksomhederne via arbejdsmarkedsreformen sammen med arbejdsformidlingen uddanner og ansætter ledige og samtidig dækker uddannelse af egne medarbejdere ind, så får man netop den perspektivrige arbejdsmarkedsindsats, der er så vigtig.

Jeg synes, der er grund til at takke arbejdsministeren for redegørelsen. Den peger på en række muligheder og perspektiver, som der kan følges op på.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det, der kalder mig herop, er hr. Jens Peter Vernersens bemærkninger om, at nu skal man ikke gentage de fejltagelser, som skete under den borgerlige regering for 10 år siden. Skulle vi nu ikke lige klappe hesten og lade være med at lave historieforfalskning? Den regering, vi har i dag, har en helt anden gunstig mulighed for at undgå de ting, som skete med overophedning af økonomien for 10 år siden.

I dag har vi tordnende overskud på betalingsbalancen, noget, der blev lagt til rette under den borgerlige regering, skulle jeg hilse og sige i sandhedens interesse. I dag har vi i udgangssituationen en meget, meget lav inflation, blandt de allerlaveste inflationstakter i Europa og i verden – også noget, der blev lagt til rette under den borgerlige regering, skulle jeg hilse og sige.

Så vidt jeg erindrer, var der i oktober 1982 en stor og meget vigtig afstemning her i Folketingssalen, hvor det drejede sig om at suspendere den automatiske pristsregulering af lønningerne. Socialdemokratiet stemte imod, men heldigvis var der et ansvarligt flertal i Folketinget, der fik suspenderet den ordning, og det var afgørende med til at få løn- og dermed prisinflationen ned. Jeg har ikke oplevet, at Socialdemokratiet har stillet forslag om at genindføre denne vanvittige, ødelæggende, velfærdsnedbrydende og arbejdsløshedsfremkaldende ordning.

Man har lov til at blive klogere. Jeg må sige, når det drejer sig om Socialdemokratiet: Det kan også kun gå den vej.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg har i dagens anledning læst lidt i en bog, der hedder »Danske Pengeinstitutter«, udgivet af Nationalbanken. Fra den vil jeg godt citere: »Opsvinget igennem 1984 til 1986 resulterede i en næsten katastrofeagtig stigning i underskuddet på betalingsbalancen.«

Det var dér, problemerne startede. Man havde ikke på daværende tid styr på opsvinget. Det ved hr. Frank Dahlgaard. Jeg nævner det kun som en indskudt sætning i mit indlæg, fordi jeg synes, det er vigtigt, at vi lærte af de fejl, der

blev begået på daværende tidspunkt, sådan at vi fremadrettet kan tilrettelægge en indsats, der virker, så vi derved når det mål, vi ønsker: en fortsat stigning i beskæftigelsen.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det skal stadig væk ikke være tilladt at komme med historieforskning eller forvridende udtalelser fra denne talerstol. Da den socialdemokratiske regering i september 1982 gav op over for problemerne – for det var det, der var tale om – var der ikke bare et alarmerende underskud på statsfinanserne; der var tillige et meget stort underskud på betalingsbalancen over for udlandet. Det var den udgangssituation, den borgerlige regering skulle operere på baggrund af.

Når opsvinget så går i gang, fordi den borgerlige regering fik en politik igennem, der førte til et kraftigt rentefald – og der var jo ikke noget opsving i udlandet, det var ligesom nu et isoleret dansk opsving – er det klart, at så øges importen voldsomt, og så kan det ikke blive ved. For når man i forvejen har et stort underskud og det så vokser endnu mere, så er man alene af den grund nødt til at bremse op.

Det er kendsgerningen, og kendsgerningen i dag er, at Nyrup Rasmussen-regeringen har et meget stort strukturelt overskud i kraft af en meget stærk dansk konkurrenceevne, og det er helt andre gode betingelser at operere på. Det skal vi være glade for, og jeg har også en fornemmelse af, at denne regering vil prøve på at udnytte de muligheder, og det er også godt.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Som jeg nævnte i det sidste indlæg, tror jeg, at det er almindelig kendt, hvad problemerne var i 1984-86. Vi kan bruge megen tid på at gentage, hvad problemerne var, især da man fik det opsving, som man ikke havde styr på, fordi man ikke havde sat den uddannelse i gang, der var behov for. Man fik en række sammenhængende problemer på arbejdsmarkedet, og det betød for 1982, at opsparingen faldt, og at der opstod en række sammenhængende problemer; det ved hr. Frank Dahlgaard.

Det, jeg tilkendegiver, er, at vi i Socialdemokratiet ønsker at medvirke til, at udviklingen ikke gentager sig. Det er derfor, vi på alle måder har tilrettelagt en indsats med henblik på uddannelse, på jobrotation, på at få virksomhederne til at spille med, sådan at det virker.

Det var det, der manglede på daværende tidspunkt, og det er derfor, jeg roser flaskehalsredegørelsen. Den lægger op til, at der nu bliver gjort det rigtige. Det bliver man – enten man så kan lide det eller ej – også nødt til at anerkende i oppositionen.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Selvfølgelig vil oppositionen medvirke til at løse de her problemer. Opgaven er bare meget lettere denne gang, og så er der den ting, som også er en historisk kendsgerning, nemlig at den daværende borgerlige regering havde helt anderledes vanskelige parlamentariske vilkår, fordi den ikke havde flertal i Folketinget, og den havde en useriøs og desperat opposition, som ikke på samme måde som den nuværende opposition var indstillet på at løse problemerne.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Hr. Jens Peter Vernersen roser sig meget af regeringens opmærksomhed omkring uddannelse af arbejdskraft. Så bliver jeg nødt til at spørge hr. Jens Peter Vernersen, om han kan give mig en begrundelse for, hvorfor regeringen har udskudt den voksen- og efteruddannelsesreform, der blev lagt op i finanslovsaftalen, og som blev indgået med Venstre og De Konservative i forbindelse med finanslovforliget i november 1994.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg vil først sige til hr. Frank Dahlgaard, at opgaven er lettere. Ja, men det er den da kun blevet i kraft af, at man forsøger at håndtere opgaven; så bliver den lettere.

Det andet emne, som hr. Frank Dahlgaard berørte, om oppositionen, vil jeg tage som et tilfald om, at man fremover vil være en positiv opposition. Det synes jeg lyder fortrinligt.

Så vil jeg godt sige til fru Ulla Tørnæs: Jeg tror, det er vigtigt, når man sætter sådan en reform i gang, at den kommer godt fra start, at man får den diskuteret grundigt igennem med de parter, som skal være med til at løfte den reform, med arbejdsmarkedets parter, med de forskellige ministerier og få det tilrettelagt, så det virker fra starten.

Lad mig så sige: Jeg synes, det er rigtigt, at man har taget de skridt, man har her i 1995, for at øge uddannelseskapaleten. Som jeg også

nævnte i mit indlæg, sætter man nu i gang i forhold til AMU-centrene. Jeg vil godt slå fast, at det fortsat er vigtigt for os, at man får en uddannelsesreform, så vi får det løft, der er brug for.

(Kort bemærkning).

Børge Bakholt (S):

Jeg kan forstå på hr. Frank Dahlgaard af de korte bemærkninger, der har været, at hr. Dahlgaard er meget tilfreds med den økonomiske politik, der blev ført i 1980'erne af den konservative ledede regering; der var næsten ingenting at sige denne regering på.

Derfor vil jeg godt spørge hr. Dahlgaard: Hvad var så årsagen til, at den borgerlige regering i 1987 – nu taler vi ikke om 1982 – måtte foretage så drastiske indgreb, som man gjorde, da man gennemførte den såkaldte kartoffelkur? Det vidner om, at der var meget galt i den økonomiske politik, man førte i 1980'erne.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Da den borgerlige regering greb ind – det var ikke i 1987, det var i oktober 1986, vi havde kartoffelkuren – så var det, fordi betalingsbalancen på baggrund af en uansvarlig socialdemokratisk politik var negativ. Opsvinget førte så til, at det eksploderede og nåede op i størrelsesordenen 5½ pct. af nationalproduktet. Alene af den grund måtte man stramme til.

I forbindelse med det opsving, vi har i dag, og som på nogle punkter ligner det for ti år siden, har vi slet ikke betalingsbalanceproblemet, for selv om denne sal alene var befolket med Socialdemokrater og folk fra Enhedslisten og SF, ville man ikke på fire år være i stand til at ødelægge betalingsbalancen. Så stærkt er udgangspunktet i den nuværende situation. Det er vi da også glade for hos De Konservative, hvor det hele ikke går ud på at drille regeringen, men på at gavne landet.

Når man greb ind med kartoffelkuren, var det var en rigtig ting. Det er altid nemt at sige, at man måske skulle have grebet ind nogle måneder før – det er jo altid let at være bagklog – men det viste sig at være en rigtig politik. I kraft af den skattereform, som blev gennemført af den daværende borgerlige regering og Socialdemokratiet i enighed, og som betød, at Danmark gik fra at være et gældsætningssamfund til et opsparringssamfund, blev dansk økonomi rettet op i en sådan grad, at svenskerne er gule og blå af misundelse, når de kigger over Øresund.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har yderligere tre korte bemærkninger endnu. Hr. Jens Peter Vernersen for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg synes, det er vigtigt at slå fast, når man fortsætter den diskussion om, hvordan det gik i 1980'erne, at fra 1982 til 1986 satte den daværende regering alt ind for, at det skulle se lysegrønt ud.

Da man så havde sat alt ind på denne situation, sker der jo rent faktisk det, at man ikke kan styre det. Det er det, der sker. Det betyder, at man får disse finanspolitiske indgreb.

Men det må altså stå til troende, at det først var efter fire år under den borgerlige regering, at tingene faldt fra hinanden. Det var dér, man greb ind. Det mener jeg at man må slå fast nu. Det er inde i debatten her.

(Kort bemærkning).

Børge Bakholt (S):

Jeg er meget enig med hr. Frank Dahlgaard i, at dansk økonomi har det godt. Det er en god udgangsposition for at gøre tingene bedre. Vi har styr på betalingsbalancen, statsgælden er på vej nedad, og beskæftigelsen stiger. Det kan ikke være bedre, og der er ikke noget at være særlig utilfreds med.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Nu har man jo som midterparti det privilegium at være med i det hele, og det vil sige, at vi både har ansvar for det, der ligger nu, men bestemt også har ansvar for det, der lå i 1980'erne.

Jeg vil godt sige til hr. Frank Dahlgaard, at med bakspejlets klarsyn er vi da ikke så stolte af kartoffelkuren. Vi er ikke så stolte af det, der skete i slutningen af 1980'erne.

Sandheden er jo, at man greb så hårdt ind, at man var ved at tage livet af alt og alle. Den kombination af kartoffelkur og skattereform tog bl.a. livet af en lang række parcelhusejere. På trods af det løfte, vi dengang fik af den konservative skatteminister om, at skattereformen ikke betød noget for parcelhusejerne, kunne vi altså i årevis se, at de var ved at gå fra hus og hjem på grund af de stramninger, man foretog.

Så jeg synes, hr. Frank Dahlgaard skal lade være med her i dag at stå og prale så meget af det, der skete dengang. Noget skulle der være

gjort, og jeg anfægter ikke, at det dengang kunne se rigtigt ud, men set i bakspejlet var det meget hårdt.

Men det, der egentlig bringer mig på talerstolen, er, at jeg glæder mig så meget til hr. Frank Dahlgaards indlæg, og det er egentlig lidt synd, at vi ikke allerede har haft det nu. Jeg hørte nemlig Radioavisen i morges, hvor fru Anne Birgitte Lundholt udtalte, at nu skulle der gennemføres en ny arbejdsmarkedsreform, og nu skulle der ske det ene og det andet som indsats mod flaskehalsproblemerne.

Nu er det synd, at fru Anne Birgitte Lundholt ikke er i salen, for jeg ville have sendt hende en venlig hilsen, nemlig den, at sjældent har jeg da hørt en arbejdsmarkedsreform nævnt så mange gange i et indslag på 2½ minut, uden at der blev givet et eneste bud på, hvad det er, man vil gøre – ikke ét bud.

Men nu går jeg ud fra, at hr. Frank Dahlgaard her om et øjeblik går op og holder den helt store tale om, hvor meget der skal laves om på arbejdsmarkedet – med reform og det hele. Så kan vi få en reel diskussion i stedet for det dér med at stille sig op og sige, at regeringen er så fæl, for den vil ingenting, men vi vil det hele, vi vil have en arbejdsmarkedsreform – og så gå ned igen og se glad ud. Det er ikke sådan, man diskuterer politik og får resultater.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Frank Dahlgaard for en kort bemærkning, og så kan vi vist gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Nu skal man jo se fremad, men det er alligevel meget godt at tage erfaringerne med fra fortiden, for selvfølgelig er det relevant. Men der er jo nogle, der gerne vil fordrøje forhistorien lidt; den kan være for tung at bære. Altså, de mest presserende problemer – for den var jo gal på alle fire områder i 1982, da Anker Jørgensen gav op – var: Inflationen var tocifret, betalingsbalancen var frygtelig negativ, arbejdsløsheden var omtrent lige så høj, som da den toppede her i denne omgang, og statsfinanserne var helt alarmerende. Og det var det sidste problem, der var det mest alarmerende.

Man talte faktisk dybt alvorligt om muligheden af, at staten skulle standse sine betalinger og ikke betale renterne på statens obligationer. Det var, hvad den daværende formand for Finansudvalget sagde i et interview i Informa-

tion i august 1982. Det vakte en vis opsig på den schweiziske og den tyske ambassade her i landet.

Det fik man jo rettet op. Det gjaldt for alt i verden om at få et opsving i gang så hurtigt som muligt. Det klarede Poul Schlüter-regeringen, og vi fik allerede i 1986 overskud på statens finanser. Det var ikke, som den daværende cheføkonom for Dansk Metal, Steffen Møller, sagde i 1988. Han sagde: Det går egentlig meget godt nu, et opsving er på vej, og vi har måske overskud allerede i 1988. Det blev han fyret for, for man må ikke sige under en borgerlig regering og slet ikke med en konservativ statsminister, at det muligvis går godt. Han blev fyret. Vi fik overskud på statsfinanserne to år før den største optimist i dansk økonomi forudsagde det, nemlig i 1986.

Steffen Møller har aldrig fået en undskyldning for det og heller ikke ridderkorset, men han fortjener begge dele. Det er realiteten, for dermed var risikoen for denne statsbankerot ryddet af vejen. Så kom der andre problemer til, betalingsbalancen osv., og så måtte man bremse op med kartoffelkur. Det er så en anden snak. Så derfor: Nej, man kunne ikke klare alle problemerne på én gang, men det lykkedes, og det lykkedes jo også i høj grad med Socialdemokratiets medvirken.

Ulla Tørnæs (V):

Arbejdsministeren har i dag præsenteret sin redegørelse om initiativer på flaskehalsområdet.

Jeg vil indlede med at kvittere for initiativet. Selv små signaler, der tyder på, at arbejdsministeren og dermed den samlede regering har indset, at arbejdsmarkedspolitikken må indrettes, så vi undgår mangel på arbejdskraft, er positive. Forhåbentlig er redegørelsen et udtryk for, at ministeren nu har vilje til at gøre noget ved problemerne.

Mulighederne er efter min opfattelse til stede. Mange af de problemer, vi står med på arbejdsmarkedet, er jo skabt af de regelsæt, som især den forrige regering sammen med den nuværende arbejdsminister gennemførte, men også af den adfærd eller måske ligefrem kultur, som findes i de systemer, som administrerer arbejdsmarkedets regler og de myriader af ordninger, vi har i dag.

Først vil jeg nævne dagpengesystemet, hvor ydelserne overstiger mindstelønnen, og hvor det er muligt at være på dagpenge eller orlov i syv år eller mere. Det siger sig selv, at der kan

opstå mangel på arbejdskraft, når vi har et sådant system.

Så er der nogle, der siger: Ja, men man kan jo ikke få understøttelse uden at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Dertil må jeg sige, at det kan man godt; det er jo lige blevet påvist af Danmarks Statistik. Langt over 100.000 af de ledige, der hæver understøttelse, står reelt ikke til rådighed for arbejdsmarkedet. Over 50.000 svarede direkte nej til spørgsmålet, om de gerne vil have et arbejde.

Forhåbentlig fik vi rettet lidt op på det med de opstramninger, vi foretog med hensyn til arbejdsmarkedsreformen i forbindelse med aftalen om finansloven mellem regeringen og Venstre og Det Konservative Folkeparti. Man kunne håbe, at vi var kommet problemet til livs. Men jeg må sige, at det er min klare fornemmelse, at det ikke er tilfældet, og jeg tror, at der bliver god anledning til at kigge nærmere på rådighedsreglerne, når vi til september skal vurdere, om de nye regler har virket efter hensigten.

Kulturen, holdninger, nævnte jeg – og med god grund. Det er jo rystende, når man som i Jyllands-Posten kan læse, at arbejdsformidlingen ikke vil formidle ledige til job på fuldt overenskomstmæssige vilkår. Jeg vil derfor gerne spørge arbejdsministeren, hvad man gør ved det – og hvornår.

A-kasserne skal vurdere, om de ledige står til rådighed. Vi har set, at hver femte indberetning, dvs. ikke mindre end 20 pct. bliver væk. Jeg glæder mig til at se de nye tal efter vores opstramning af indberetningsproceduren. Jeg vil dog ikke lægge skjul på, at jeg ikke tror, at vi nåede langt nok. I den forbindelse ville det være uhyre interessant at høre ministeren om, hvordan det er gået den første måned med den såkaldte kopimodel, som vi vedtog før jul, hvor efter arbejdsformidlingens meddelelser til a-kasserne også sendes i kopi til direktoratet. Og hvad vigtigst er: Hvad har man gjort ved de ledige, der ikke har taget anvist arbejde?

Forudsætningen for et velfungerende arbejdsmarked er, at vi sikrer, at alle de, der er tilmeldt som ledige, også reelt søger arbejde. Der påhviler a-kasserne et tungt ansvar, som man ikke har levet op til på tilfredsstillende vis. Interessen har ganske enkelt ikke været til stede.

Orlovsordningerne er et andet element i regeringens politik, som for alvor har været medvirkende til at skabe flaskehalse. Vi kender alle problemerne inden for det offentlige område.

13 pct. af de danske sygeplejersker fik bevilget orlov i 1994, og tallet for pædagogerne er endnu højere. Men også på det private arbejdsmarked har orlovsomfanget givet problemer. Både Kvindeligt Arbejderforbund og beklædnings- og tekstilarbejderne havde i 1994 en orlovstilgang, der mindede om sygeplejerskernes. I forbindelse med opstramningerne af orlovsordningerne før jul understregede vi, at hvis ikke de tiltag, vi foretog, var tilstrækkelige til at undgå flaskehalse, så ville vi forlange yderligere opstramninger, og det vil jeg gerne gentage her.

Arbejdsministerens ansvar for sit eget system er efter min opfattelse ikke belyst tilstrækkeligt i redegørelsen. Det er mit klare indtryk, at arbejdsformidlingen ikke tilstrækkelig præcist har skabt sig et grundlag for at vide noget om de lediges kvalifikationer. Jeg vil derfor anmode ministeren om at redegøre for arbejdsformidlingens grundregistreringer. Ved man, hvad alle ledige har af kurser og erhvervs erfaringer eksempelvis fem år tilbage i tiden? Jeg vil også gerne spørge, om ministeren har sikret, at al den efteruddannelse, de ledige tilbydes på ministerens egne AMU-centre, automatisk registreres i arbejdsformidlingens register.

Ministeren vil fremme den geografiske mobilitet, står der i redegørelsen. Det er godt og vigtigt, når vi f.eks. ved, at ledigheden i Ringkøbing Amt er nede på 3,3 pct. i metalfagene, mens den er over 10 pct. i Københavns og Storstrøms Amter. Jeg vil derfor gerne efterlyse konkrete initiativer og ideer til at øge den geografiske mobilitet. Ganske vist har regeringen indført en såkaldt mobilitetsfremmende ydelse, men jeg tror, at jeg uden at overdrive kan sige, at den stort set ikke har haft nogen effekt på den geografiske mobilitet. Og ministeren har da også indvilget i at ændre denne ordning. Men igen må jeg spørge: Hvordan?

Venstre har i den forbindelse foreslået, at der afsættes en pulje på 800 mio. kr. til mobilitetsfremmende formål. Vi mener, at det vil gavne den geografiske mobilitet, hvis vi i stedet indførte et fradrag for dokumenterede flytteudgifter.

Endelig tror vi også, at en ophævelse af de forringelser, der skete af befodringsfradraget i forbindelse med vedtagelse af skattereformen i sommeren 1993, vil have en positiv effekt på den geografiske mobilitet. Jeg ved godt, at vi vedtog en række forbedringer af befodringsfradraget i forbindelse med finanslovaftalen, men det ændrer ikke ved, at det altafgørende for den

geografiske mobilitet er, at befordringen mellem hjem og arbejdsplads ikke rammes urimelig hårdt.

Ligeledes mener vi, at de øgede benzinafgifter, der blev indført med skattereformen, har en urimeligt negativ effekt på den geografiske mobilitet på arbejdsmarkedet. Arbejdsformidlingen har udviklet et fint edb-system og uddannet medarbejdere til at formidle mellem EU-landene. Medarbejderne kender Portugals sociallovgivning og ansættelsesregler.

Det er sikkert godt og nyttigt, men hvordan ligger det med mulighederne for, hvis man bor i København, at få oplyst, hvordan forholdene er på arbejdsmarkedet i Ribe Amt for eksempel? Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren, om en arbejdsløs møbelsnedker i AF-København kan få oplyst, hvad prisen er på en typisk bolig i f.eks. Herning, hvad skatten er, hvor gode muligheder der er for, at en eventuel ægtefælle kan få arbejde inden for sit fag, og hvor lang ventetid der er på en daginstitution.

Hvis man ikke kan det i dag, var det måske en nærliggende opgave at tage fat på. Jeg ser frem til meget snarlige konkrete udspil fra regeringens side på dette felt. Det må stå klart, at det, der ligger her, ikke er tilstrækkeligt. En reform af reglerne – og en rigtig reform denne gang, tak – er uomgængelig.

Holdningsændringer må der også til, og der må ske noget med arbejdsministerens eget administrative system, AF. Det skal gøres til et effektivt servicesystem for virksomhederne og de arbejdssøgende. Jeg synes, arbejdsministeren har vist *lidt* vilje ved at komme med denne redegørelse til Folketinget. Nu mangler vi blot at se resultater, og det er ikke mindst af hensyn til de mange ledige. For uløste flaskehalsproblemer vil jo blot føre til lønstigninger for de beskæftigede samt inflation og tab af muligheder for de ledige og dermed være med til at bremse det igangværende opsving. Det kan vi ikke være bekendt, og det kan vi hverken snakke eller skrive os fra.

Konklusionen i arbejdsministerens redegørelse er i grove træk, at vi nu er kommet et stykke ad vejen som følge af forliget om finansloven. Arbejdsministeren mener, at de nødvendige redskaber og midler til at løse de aktuelle flaskehalsproblemer findes i dag. Ministeren understreger endelig, at det er de regionale arbejdsmarkedsråd, der i tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne har ansvaret for og kompetencen til at tilrettelægge en flaskehals-

indsats tilpasset det lokale behov. Det er således lykkedes for arbejdsministeren at skyde ansvaret for flaskehalsproblemerne væk fra regeringen og over til virksomhederne.

Det har været dansk erhvervslivs styrke hidtil, at danske virksomheder har haft en gennemsnitlig ordrehorisont på omkring 28 dage. Det mener jeg fortsat skal være tilfældet. Det må stå klart for enhver, at når der på det danske arbejdsmarked er et misforhold mellem udbud og efterspørgsel af kvalifikationer, skyldes det primært, at arbejdsmarkedet ikke får lov til at virke som et marked. Regeringen sylter gang på gang arbejdsmarkedet ind i ordninger, der fjerner folk fra arbejdsstyrken og således gør det svært at rekruttere folk med de rette kvalifikationer. Virksomhederne har efterhånden svært ved at opdrive elever og lærlinge, bl.a. som følge af den meget udskældte skolepraktikordning.

Jeg havde hellere set, at arbejdsministerens konklusion havde været, at politikerne tager ansvaret for at have sat arbejdsmarkedet ud af funktion ved et samspil mellem mindstelønnen og overførselsindkomsterne, der betyder, at det i visse situationer ikke kan betale sig at arbejde. Arbejdsmarkedet skal afreguleres, og arbejdsmarkedspolitikken skal ikke bruges til at føre socialpolitik, for det er social- og skattepolitikken langt bedre til. Virksomhederne kan naturligvis bedst selv forudse det fremtidige behov for arbejdskraft og uddannelse af denne. At den kunstige nedbringelse af ledigheden bl.a. gennem orlovsordninger uden genbesættelseskrav bør bringes til ophør, og at de stive faggrænser, der er med til at forværre flaskehalsproblemerne, bør fjernes.

Blot et konkret eksempel på det sidste: Det er sådan, at opsætning af tagkonstruktioner med teglstensbelægning kun må udføres af faglærte murersvende. Men består tagbelægningen af diagonalskifer, skal arbejdet udføres af en blikkenslager, og består tagkonstruktionen af andre materialer end de ovennævnte, kan arbejdet udføres af stort set alle faggrupper, herunder ufaglærte. Eksemplet er taget fra byggefagenes område, og jeg synes, det meget godt illustrerer stivhederne på arbejdsmarkedet.

Endelig ønsker vi, at der sker en opstramning af arbejdsformidlingens arbejdsfacon, der i øjeblikket fungerer uhensigtsmæssigt. Her vil jeg gerne nævne muligheden for, at arbejdsformidlingens opgaver eventuelt kunne varetages af kommunerne.

Jeg vil slutte med at sammenligne arbejdsministerens redegørelse med Arbejdsmarkedsstyrelsens rapport om arbejdsmarkedsrådernes vurdering af udviklingen på arbejdsmarkedet for 4. kvartal 1994. Ministeren siger i sin redegørelse, at flaskehalsproblemer altid først viser sig i visse regioner og derefter breder sig til resten af landet. Det vil sige, at der er risiko for lokale flaskehalse, før de optræder på landsplan, når det gælder den strukturelle ledighed. Disse lokale flaskehalse er ekstremt bekymrende, fordi lønstigninger, som er forårsaget af lokale flaskehalse, erfaringsmæssigt hurtigt spredes til hele arbejdsmarkedet.

Af Arbejdsmarkedsstyrelsens rapport fremgår det, at der er tydelige tendenser til flaskehalse i visse regioner af landet, og derfor mener vi, at regeringen er nødt til at komme med mere konkrete udspil end dem, der foreligger her.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Ja, nu går vi jo til biddet, og det var dejligt at få noget konkret at vide.

Jeg hørte Venstres ordfører starte med at fortælle, at et af problemerne bl.a. var dagpengenes størrelse. Det synes jeg er spændende, for jeg husker, at Venstre for et stykke tid siden var talsmand for, at vi skulle nedsætte dagpengeydelsen generelt. Det glemte man at sige i valgkampen, men det var måske, fordi det ikke var helt så populært, som man troede, da man kom med forslaget i sin tid. Men nu kommer det altså igen.

Jeg vil godt spørge Venstres ordfører: Kan det virkelig være rigtigt, at dette menneskevenlige parti, Venstre – som jo taler om individet og om at sætte individet i centrum, og hvad ved jeg – generelt vil ramme uskyldige mennesker, der søger et job, men ikke kan få det, blot fordi der andre steder i systemet er et flaskehalsproblem? Kan det virkelig være rigtigt, at man skal skabe sociale problemer i Danmark for at løse det problem?

Jeg vil godt melde ud, at CD på intet tidspunkt kunne drømme om at skibe sig ind i en sådan tankegang. Vi afviser fuldstændig en generel nedsættelse af dagpengesatsen. Jeg kan forstå, at Venstre gerne vil have det, så der kan blive bedre overensstemmelse mellem tingene; men at man kan løse flaskehalsproblemerne i Danmark ved at skabe sociale problemer, synes jeg er fascinerende.

Jeg er glad for, at Venstres ordfører – og det er den ros, jeg gerne vil have lov at give – nu spiller ud med den tanke igen. Man glemte det i valgkampen, og valgresultatet havde måske set lidt anderledes ud, end tilfældet blev, hvis man havde sagt det dengang.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg tror, fru Ulla Tørnæs har den opfattelse, at der opstår flere job, hvis man bare strammer rådighedsreglerne; men det gør der ikke. Man gør bare livet lidt surere for de arbejdsløse. Der opstår heller ikke flere job af, at man flytter rundt på folk, det bliver bare nogle andre, der får jobbene. De omtalte job er ganske enkelt ikke til stede.

Beviset for buddingens eksistens er at spise den, og beviset for jobbenes eksistens er at tilbyde dem til de arbejdsløse. Afslår en arbejdsløs et tilbudt job, har vi et tilfælde af manglende rådighed. Men det kan vi ikke slutte noget om gennem abstrakte telefonforespørgsler på ubestemte jobtilbud, og det fremgik også af Danmarks Statistiks ledighedsundersøgelse.

Det eneste af fru Ulla Tørnæs' forslag, som måske kunne bidrage til at skabe flere job, er at dequalificere arbejdet, lave dårligere arbejde og sænke lønningerne til under et rimeligt niveau. På den måde får man skabt noget ukvalificeret arbejde, men så bliver resultaterne også derefter, og det vil ikke være utænkeligt, at husene falder sammen.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Fru Ulla Tørnæs fremførte et angreb, som kommer ret jævnlige fra Venstre, nemlig på orlovsordningerne. Jeg ved godt, at man har et forlig, som ikke er ret gammelt, men det forhindrer jo sjældent Venstre i at sige, at man vil lave det om lige med det samme.

Jeg vil gerne spørge: Er det meningen, at orlovsordningerne skal afskaffes? Hvis Venstre havde politisk magt til det, skulle orlovsordningerne så afvikles helt og fuldt, eller er der nogle af dem, man vil bevare? Og hvis man vil bevare dem, til hvilke satser skal det så være? Ved at give orlovsordningerne skylden giver man ikke noget svar på, hvad man vil sætte i stedet.

Så vil jeg også henviser til den redegørelse, hvor arbejdsmarkedsrådene refererer, hvor problemerne findes inden for den offentlige sektor. Det er hos sygeplejersker, jordemødre, fysio-

rapeuter, ergoterapeuter, pædagoger, socialrådgivere, og vi kunne også tage skolelærerne med. Men hvem er det, der har ansvaret for den uddannelsespolitik, der blev ført gennem 1980'erne, hvor vi nedlagde lærerseminarier og pædagogseminarier og ikke havde uddannelsespladser nok? Det er sådan set et retorisk spørgsmål, jeg stiller, men det tror jeg også fru Ulla Tørnæs er klar over.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg synes faktisk, fru Ulla Tørnæs' indlæg rejser forskellige spørgsmål.

Jeg synes først og fremmest, det var rart at høre, hvordan Venstres holdning er til dagpengene. Hvis Venstre tror, man kan løse de flaskehalsproblemer, der måtte opstå, ved at reducere dagpengene, regner Venstre meget forkert. Jeg synes, det er perspektivløst, at man anvender den model, når det rent faktisk er noget helt andet, der skal til, og når der lægges op til helt andre metoder.

Så vil jeg godt sige om de arbejdsløshedsstatistikker, vi så for nogle dage siden, at det er væsensforskellige forudsætninger, der lægges til grund. Den ene statistik omfatter dem, der reelt får dagpenge og reelt er ledige, og den anden er en telefonspørgeundersøgelse. Det er væsensforskellige forudsætninger, der ligger til grund for dem, og det vil fru Ulla Tørnæs også blive klar over, når hun læser disse forudsætninger igennem.

Jeg vil også godt bede fru Ulla Tørnæs forklare, hvorfor man taler om disse forringelser på befodringsfradragområdet og hægter dem sammen med skattereformen. Før kunne man få det maksimale befodringsfradrag, hvis man havde op til 68 km's kørsel, men efter skattereformen kan man få det ved op til 100 km's kørsel, og det giver et ekstra fradrag på maksimalt 6.000 kr. Jeg vil godt spørge: Hvor er forringelserne henne?

Jeg vil også se sagen i sammenhæng med den ændring, der skete den 1. januar. Hvis der er tale om kørsel på over 100 km, får man nu 50 pct. af fradraget mod før 25 pct.

Fru Ulla Tørnæs gentager nogle synspunkter, som Venstre har rejst gang på gang om genbesættelse på grund af orlov. Det viser sig jo, at der rent faktisk sker genbesættelse i stor udstrækning, og jeg vil godt spørge fru Ulla Tørnæs: Hvad er fru Ulla Tørnæs' forklaring på, at man anvender orlovsordningerne til at lade folk gå på uddannelse frem for at opsig dem?

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg vil svare hr. Peter Duetoft og hr. Jens Peter Vernersen med at læse op, hvad jeg rent faktisk sagde om dagpengesystemet i min ordførertale. Jeg sagde, at når vi har et system, hvor dagpengeydelse overstiger mindstelønnen og det er muligt at være på dagpenge og orlov i 7 år eller mere, siger det sig selv, at der kan opstå mangel på arbejdskraft.

Jeg har altså overhovedet ikke udtalt mig om hverken en dagpengereform eller nogen form for satser, der skal laves om. Jeg har blot konstateret, at det nuværende system, hvor der er situationer, hvor det netop ikke kan betale sig at arbejde, vil kunne medvirke til at skabe øgede flaskehalsproblemer.

Til hr. Aage Frandsen vil jeg sige, at det er rigtigt, at jeg var meget inde på orlovsordningerne. Det er også korrekt, at vi er med i et forlig om finansloven, og vores holdning er fortsat, at der skal være mulighed for at have orlovsordninger. Men for det første må der være et genbesættelseskrav, og dernæst må ordningerne være baseret på en aftale mellem arbejdsgiver og lønmodtager.

Endelig vil jeg sige til hr. Peter Duetoft, at det er rigtigt, at Venstre er et menneskevenligt parti. Det er netop derfor, vores udgangspunkt er, at vi ønsker, at folk skal komme i arbejde og ikke fastlåses i et dagpengesystem. Derfor ønsker vi en række ændringer, så vi kan komme den strukturelle ledighed til livs.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Fru Ulla Tørnæs får det til at fremstå, som om det at være ledig er noget, man selv vælger, og at man også selv vælger at være ledig i 7 år.

Jeg er nødt til at sige til fru Ulla Tørnæs, at ledighed er ikke noget, man vælger. Det er noget, der bliver påført én, fordi der ikke er arbejdspladser nok. I det øjeblik, der er arbejdspladser, står de ledige også til rådighed for arbejdsmarkedet.

Ledigheden er også en konsekvens af, at virksomhederne ikke lever op til deres ansvar, hverken i forhold til arbejdsformidlingen eller i forhold til uddannelsesinstitutionerne, og det er lige præcis det, denne debat handler om. Den handler om, at vi vil sikre, at de ledige får de kvalifikationer, som virksomhederne har brug for. Problemet er bare, at virksomhederne ikke er tilstrækkelig forpligtede og tilstrækkelig ansvarlige over for uddannelsesinstitutionerne, arbejdsformidlingen og dermed de ledige.

Derfor synes jeg, det er vigtigt at holde fast i, at når man er ledig, er det en situation, der er påført én, fordi der mangler arbejdspladser. Det er derfor, vi er så glade for det opsving, der rent faktisk er nu, med 50.000 færre ledige. Vi vil videre ad den vej, og vi vil gennem en dynamisk arbejdsmarkedspolitik sikre, at der ikke opstår flaskehalse, som giver den ophedning i økonomien, hr. Frank Dahlggaard omtalte før – godt nok med en lidt anden indgangsvinkel, end jeg har nu. Vi vil ikke have flaskehalse, det er derfor, vi har lagt denne redegørelse frem, så kunne vi ikke blive fri for den undertone af mistænkeliggørelse og mistillid, der lå i fru Ulla Tørnæs' indlæg om, at det var de lediges egen skyld? Det er det jo ikke.

Vi har netop i forbindelse med finanslovforliget med V og K strammet op på rådighedsforpligtelsen, fordi vi ville være helt sikre på, at det, jeg siger her, også kan stå til troende. De ledige skal selvfølgelig stå til rådighed for arbejdsmarkedet, og forsikringssystemet skal være et system, hvor man forsikrer sig mod løntab ved påført ledighed og ikke ved selvforstyldt ledighed.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har nu indtegnet 5 korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg må indrømme, at jeg ikke forstår fru Ulla Tørnæs' argumentation, men det behøver jo ikke kun være min skyld.

Hvis man mener, der er et stort problem i forskellen mellem dagpenge og mindsteløn, er der vel strengt taget to muligheder for at løse det: Enten at sætte mindstelønnen op – og det ville vel være en ny politik fra Venstres side – eller også at sætte dagpengene ned. Men nu skuffer fru Ulla Tørnæs mig.

Jeg synes faktisk, det var flot, at Venstres ordførere meldte ud igen om nedsættelse af dagpengene. Det var jo netop det, Venstre sagde før valget, men glemte at sige under valgkampen, og derfor er det rart at vide, at det stadig er Venstres politik. Så kan vælgerne tage stilling til den.

Men jeg kan ikke forstå, at fru Ulla Tørnæs kobler de to ting, dagpengene og mindstelønnen, sammen og ikke tager konsekvensen af det; man tør åbenbart alligevel ikke sige det om dagpengene rent ud her fra talerstolen, fordi det måske er for upopulært. Jeg spørger igen: Er det

for det første ikke korrekt, at Venstre har foreslået, at dagpengesatsen generelt skal sættes ned her i Danmark? For det andet: Vedstår Venstre stadig det synspunkt? Og for det tredje: Tror man virkelig, det vil løse flaskehalsproblemerne at skabe en masse sociale klienter en masse steder, fordi folk ikke kan klare sig for nedsatte dagpenge? Jeg vil gerne bede om et svar på de tre spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernerse (S):

Jeg vil ikke gøre det så vanskeligt som hr. Peter Duetoft, men jeg vil godt spørge: Hvilket beløb er det, Venstre vil have dagpengene sat ned til? Jeg synes, der må gives et svar, og det må kunne gives meget klart fra denne talerstol.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Aage Frandsen for en kort bemærkning, derefter fru Annette Just, og så slutter vi af med fru Ulla Tørnæs.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Fru Ulla Tørnæs citerede sig selv for at sige – nu er det for mit vedkommende efter hukommelsen, men jeg tror, det er korrekt – at man har et problem, når dagpengeydelsen overstiger mindstelønnen. Det er også korrekt, at man kan finde tilfælde, hvor person A får en mindsteløn, som er lidt lavere end det, person B får i dagpenge.

Men der er jo ikke tale om, at den person, som er på mindsteløn, får mere i dagpenge i tilfælde af, at han bliver arbejdsløs. Der er heller ikke tale om, at en person, som er på dagpenge og får tilbudt et arbejde til mindsteløn – som teoretisk set kan ligge lavere end dagpengene – kan afslå det arbejde. Derfor kan man sige, at den sætning, fru Ulla Tørnæs kom med, kun indeholder – som det vel også er meningen – almindelig mistænkeliggørelse af systemet og nogle mennesker. Sætningen var ikke ukorrekt, men hvad var meningen med den, og hvornår har den gyl-dighed? Det har den utrolig sjældent.

Jeg forstår det hele på samme måde som hr. Peter Duetoft, nemlig at man må kunne slutte, at dagpengene skal sættes ned for dem, der er på mindsteløn. Der skal være en lavere sats, og det mener jeg også at Venstre har foreslået tidligere, så jeg synes, det kunne være rart at få det frem. Skal det f.eks. være maksimum 80 pct.?

Det hele passer meget fint med Venstres økonomiske teorier og tankegange, som bygger på – og de ord blev også brugt af fru Ulla Tørnæs – at markedet skal klare det. Jo lavere prisen er på noget, desto mere efterspørgsel vil der blive, koste hvad det vil. Det gælder, uanset om der er tale om varer, eller om det gælder mennesker. Det er den økonomiske teori, som Venstre har hyldet de senere år. Der er ikke meget tilbage af den gamle socialliberalisme, som engang fandtes i Venstre. Den findes stadig hos nogle få bønder, men den findes kun hos nogle få herinde, og der er ikke ret mange af den slags mennesker blandt de nye Venstrefolk. Det må vi konstatere.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Nu har ministeren taget ordet og sagt, at det da ikke kan være rigtigt, at der er nogen, der overhovedet drømmer om at insinuere, at der skulle være mennesker, som ønsker at gå ledige og få understøttelse i stedet for at pukke dagen lang. Men jeg er altså nødt til at sige, at enten har ministeren siddet for længe i Folketinget og ikke været uden for disse fire mure, eller også forholder hun sig ganske enkelt ikke til virkeligheden.

Der er mennesker, som spekulerer i at kunne gå på arbejdsløshedsunderstøttelse, orlovsordninger, osv. osv., og jeg tror virkelig ikke, der er én eneste af os her i Folketinget, som synes, det er en god idé, at de skal kunne spekulere i det. Derfor synes jeg også, at vi skulle have nøjedes med at tage en konstruktiv debat i dag, hvor vi havde diskuteret, hvordan vi kan forhindre misbrug af systemet. Det havde jeg i hvert fald håbet at vi kunne. Men ministeren har det jo med at blande tingene lidt sammen.

Derudover siger ministeren, at nu er der 50.000 færre ledige. Men vil ministeren ikke være sød at fortælle mig her fra denne talerstol, hvor mange flere arbejdspladser der er kommet? Jeg giver ikke en døjt for, hvor mange der er på arbejdsløshedsunderstøttelse, eller hvad det nu kan være for ordninger. Jeg vil gerne vide, hvor mange flere arbejdspladser der er kommet. Det tal er nemlig det reelle udtryk for, hvor mange mennesker vi har fået taget ud af arbejdsløsheds køen. Hvor mange arbejdsduelige danskere er yderligere kommet i arbejde? Det er her, problematikken reelt ligger.

Anden næstformand (Henning Grove):

Fru Ulla Tørnæs for en kort bemærkning, og så går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg er da fuldstændig enig med arbejdsministeren i, at for langt de fleste arbejdsløse er det ikke en selvvalgt situation, når man bliver arbejdsløs. Min pointe er netop, at jeg ønsker, at lovgivningen skal laves om, og at der skal ske en opstramning på en række områder, så vi netop undgår den mistænkeliggørelse, som det jo er arbejdsministeren, der gør sig skyldig i, og i hvert fald ikke undertegnede.

Med hensyn til de regler, der skal laves om, mener vi, det må være en forudsætning, at der altid er et incitament til at tage et arbejde eller måske være i et uddannelsesforløb; det må være det altafgørende. I øvrigt kan jeg ikke helt forstå, at arbejdsministeren afviser, at der skulle være flaskehalse. Der er en lang række områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, specielt i det vestjyske, og jeg synes i og for sig ikke, arbejdsministeren kan være bekendt at negligere problemet på den måde.

Så skal jeg sige til hr. Peter Duetoft og hr. Jens Peter Vernersen – og i og for sig også til hr. Aage Frandsen – at Venstre på intet tidspunkt har lagt sig fast på et bestemt dagpengeniveau, og vi har ikke foreslået en dagpengereform. Jeg tror, hr. Peter Duetoft, hr. Jens Peter Vernersen og hr. Aage Frandsen gør sig skyldige i en forveksling med det tema, som var med i Det Konservative Folkepartis valgkamp. Vi har på intet tidspunkt foreslået nogen form for faste satser inden for dagpengesystemet. Vi har talt om at reformere hele området, bl.a. ved at indføre en slags forsikringsordning; men vi har langtfra lagt os fast på, hvor vi vil havne. Det vigtigste og altafgørende for Venstre er, at det altid skal kunne betale sig at arbejde.

Frank Dahlgaard (KF):

Fra Det Konservative Folkepartis side vil vi gerne takke arbejdsministeren for den redegørelse, der er lagt frem. Der er absolut ting i den, som vi synes godt om, men generelt må vi nok sige, at den er for svag, og at der skal mere til; men det skal jeg vende tilbage til.

Udgangspunktet er, at vi står med – og det er regeringens egen vurdering – en strukturledighed på ca. 250.000 personer eller 9 pct. af arbejdsstyrken. Det betyder, at selv et meget

kraftigt og vedvarende økonomisk opsving ikke kan få disse mennesker i arbejde, og det vil samtidig sige, at hvis det er rigtigt, kan arbejdsløsheden ikke falde til mindre end 250.000 på dagpenge. Det må man jo fundere lidt over.

Hvis vi kigger tilbage på opsvinget i 1980'erne, som kulminerede i 1986-87, nåede arbejdsløsheden helt ned på ca. 215.000 registrerede ledige eller 8 pct. af arbejdsstyrken. Nu vurderer man altså – og jeg tror, det er rigtigt – at strukturløsheden er endnu større. Men under det kraftige opsving i 1980'erne kunne man altså ikke banke ledigheden ned under 215.000 eller 8 pct. af arbejdsstyrken.

Som jeg lidt provokerende har sagt ved møder rundt om i landet, var det dengang hårde tider for mange af de arbejdsløse, fordi de ustandselig fik tilbudt job. Sandheden er jo – som det også blev sagt før her fra talerstolen – at begrebet »de arbejdsløse« ikke dækker de omkring 300.000, der er registreret som ledige i dag. Blandt dem er der nogle, som ønsker at være på dagpenge eller kontanthjælp og absolut ikke i job, og der er nogle, der absolut ønsker et arbejde, begge grupper ud fra forskellige familiemæssige og andre baggrunde og motiver. Det er fuldstændig vanvittigt at tale om de arbejdsløse som en homogen gruppe. De er lige så forskellige som parcelhusejerne, hvor der jo også findes både fattige og rige, som befinder sig i alle mulige situationer. Det må være udgangspunktet for en fornuftig debat, at man ikke bare generaliserer på den måde.

Så vil jeg hæfte mig ved resultatet af den undersøgelse, der kom for en uges tid siden fra Danmarks Statistik, og som er lidt tankevækkende. Ifølge den undersøgelse er tallet på over 300.000 registrerede ledige i virkeligheden 100.000 lavere, og blandt dem, der er registrerede som arbejdsløse på dagpenge og på kontanthjælp, svarede tilsammen 50.000 nej på spørgsmålet, om de ville have et arbejde. Det har den forhenværende rigsstatistiker kommenteret og sagt, at hvis de virkelig fik tilbudet, var der nok flere, der ville tage imod det.

Jamen det er da et spørgsmål. Det ved vi jo ikke noget om. Det kunne da godt være, der var endnu flere, der i virkeligheden ikke ønskede job; vi aner det ikke. Men 50.000 registrerede ledige siger åbent i en interviewundersøgelse, at de ikke ønsker arbejde. Andre siger, at de ikke er aktivt jobsøgende, og atter andre siger, at de ikke kan tiltræde et job de første 2 uger. Disse undersøgelser, som vi efterhånden har nogle

stykker af, indicerer altså, at de registrerede arbejdsløse er mange forskellige mennesker med forskellig baggrund.

Vi synes fra Det Konservative Folkepartis side, at det er godt, der bliver taget fat på nogle problemer. Der bliver strammet op på rådgivningsreglerne, bl.a. som følge af finanslovforliget, og der bliver strammet op omkring administrationen. Det er en god ting, selv om noget af opstramningen blot består i, at man præciserer, at de gældende regler skal følges.

Vi synes også, det er godt, at man har sat nogle grænser for byggevirksomheden gennem en regulering, bl.a. fordi vi har øjet i bakspejlet og kan se, hvad der skete i 1980'erne, hvor byggeriet viste sig at have rigtig meget drøn på. Det er også godt, at man i kølvandet på finanslovforliget har strammet op på orlovsordningerne, men vi kunne godt ønske, at det havde været noget mere. Det er et skridt i den rigtige retning. Det er nogle småstep, det er lidt nervøst, det kunne godt være mere, men selvfølgelig: Lidt er også godt.

Jeg vil tage enkelte konkrete ting i ministerens redegørelse ud. Det kan være meget godt med en informationskampagne for at styrke samarbejdet mellem arbejdsformidlingen og virksomhederne. Der er også spørgsmålet om øget kontakt mellem arbejdsformidlingen og det offentlige, og man taler om forbedrede incitamentter til uddannelsesplanlægning for små og mellemstore virksomheder. Jeg vil gerne spørge om, hvilke incitamentter der tænkes på.

Der tales også om oprettelsen af et særligt flasketalsberedskab i Arbejdsmarkedsstyrelsen, og der peges på, at der skal ske regionale initiativer til bekæmpelse af arbejdskraftmangelen. Det lyder godt. Giv nogle eksempler, arbejdsminister.

Også styrkelsen af det lokale samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og arbejdsformidlingen er en naturlig og god ting, ligesom når man peger på at etablere puljer til fælles vejlednings- og informationsinitiativer over for virksomhederne. Også her vil jeg gerne bede om at få nogle eksempler.

Med hensyn til justering af retten til børnepassningsorlov kunne vi måske umiddelbart glæde os. Det er vort udgangspunkt i Det Konservative Folkeparti, at der skal ske en stramning her, men der ser tværtimod ud til at være tale om en udbygning af uddannelseskapaaciteten på social- og sundhedsområdet, så man kan få passet endnu flere børn i institutionerne. Det

kan måske i sig selv være godt, men det er jo ikke den rigtige vej i arbejdsmarkedssammenhæng.

Så vil jeg gerne sige, at vi synes, det er godt, at man foretager en forøgelse af lærlingeantallet på de områder, hvor der er problemer på grund af lærlingemangel. Det er helt klart også godt, at bevillingen til kommunale løntilskudsjob overføres til arbejdsformidlingen, så indsatsen drejes væk fra offentlige løntilskud og over mod en opkvalificering af arbejdskraften. De bedre incitamenter til en geografisk mobilitet, så folk kan flytte efter jobbene, er selvfølgelig en god ting, men hvilke konkrete incitamenter tænker man på at sætte i værk?

Om orlovsordningerne må man nok sige, at de er lidt i retning af at skyde sig selv i foden. De blev indført på det samme tidspunkt, hvor man lempede finansloven og pumpede flere penge ud, og da man med rentefaldet i ryggen fik disse massekonverteringer, var det klart, at et økonomisk opsving ville komme og var under udvikling. På dette tidspunkt vælger man af alle muligheder at lave orlovsordninger og dermed lokke folk væk fra arbejdsmarkedet, og derfor har man problemer på en række områder i dag.

Det er ikke særlig smart, det er en selvskabt plage, og jeg vil gerne minde om det, der stod i Weekendavisen for 3-4 dage siden under overskriften »Rapport fra en flaskehals«, hvor man så på Ringkøbing Amt, hvor ledigheden er faldet til et meget lavt niveau. Men pudsig nok er det også i Ringkøbing Amt, at tilgangen til orlovsordningerne er størst.

Mon det virkelig er så fromt, som arbejdsministeren gav udtryk for fra denne talerstol for lidt siden, at alle registrerede ledige ønsker arbejde? Statistikken for ledighed og orlov i Ringkøbing Amt indicerer, at der er nogle, der er bange for at blive arbejdsramt og derfor flygter over i nogle orlovsordninger, hvor de kan gå i fred for arbejdstilbud, som de ikke ønsker.

Så er der tidligere blevet spurgt her fra talerstolen, hvad Det Konservative Folkeparti egentlig vil, for vi peger jo også på en opstramning, ikke bare omkring orlovsordningerne, men også af dagpengesystemet – hr. Peter Duetoft var fremme med det – og dertil kan jeg helt konkret sige: Det Konservative Folkeparti fremlagde i marts måned sidste år forslaget »Vækst og velstand«, som har et helt konkret afsnit om en reel arbejdsmarkedsreform, hvor der står helt klingende klart, hvad vi vil på det område. Og det må være svar på det.

Men jeg afventer arbejdsministerens svar på mine spørgsmål om flaskehalsindsatsen.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Ja, ideerne står i redegørelsen, som jeg jo kunne høre at hr. Frank Dahlgaard har sat sig ind i, og jeg vil godt kvittere for de mange positive tilsgagn, der faktisk kom fra hr. Frank Dahlgaard.

Men det var nu ikke derfor, jeg bad om ordet. Jeg bad om ordet, fordi det jo næsten var en given ting, at den konservative ordfører ville kaste sig over den opgørelse, der kom fra Danmarks Statistik i sidste uge – naturligvis.

Dér vil jeg godt anbefale hr. Frank Dahlgaard at sætte sig lidt ind i de præmisser, som statistikken og tallene hviler på. Der er nemlig to meget forskellige opfattelser af, hvordan man skal måle ledighed.

Jeg vil bare nævne én ting. Det er sådan, at i CRAM-statistikken måles al ledighed, også den ledighed, der knytter sig til personer, som får supplerende dagpenge. Det vil sige, at supplerende dagpenge måles som ledighed.

Hvad er supplerende dagpenge i virkeligheden i meget høj grad? Det er mere eller mindre direkte tilskud til virksomhederne, altså et eksempel på, at vi i vores dagpengesystem har indbygget nogle erhvervsstøtteordninger. Man kan diskutere, om det er rimeligt eller ej, men når man har en statistik, som fuldstændig ser bort fra, at folk, der er på supplerende dagpenge, står til rådighed for arbejdsmarkedet, må man jo ærlig talt sige, at det er en lidt underlig måde at få fjernet 50.000 fra statistikken på, for det er faktisk personer, der har et arbejde, men som så også får et tilskud. Det er de 50.000, der falder væk.

Det andet, som er anderledes i forhold til vores normale beregningsgrundlag, er, at man jo har spurgt, hvorvidt man aktivt har søgt arbejde og kan tiltræde arbejde inden for to uger. Og dér var vi jo for lang tid siden – jeg tror, det var under hr. Knud Erik Kirkegaards ministerperiode – faktisk afskaffet fremmødeprincipperne, altså det, at de ledige skulle frem på banen i tide og i utide og belaste arbejdsformidlingen.

Det, vi gør i dag, er, at vi tilrettelægger den arbejdsmarkedspolitiske indsats betydelig mere fornuftigt, fornuftigt på den måde, at hvis man eksempelvis har en handlingsplan, der omfatter uddannelse og jobtræning, men som måske først kommer i gang om en måned, skal man ikke møde frem hos arbejdsformidlingen. Derfor skal man selvfølgelig søge arbejde alligevel.

Men det er det, man har spurgt om: Hvis man ikke inden for den dér meget korte periode har stillet sig frem i køen, så bliver man ikke registreret som ledig. Og det er man naturligvis, og man står også til rådighed for arbejdsmarkedet, for man har faktisk selv indgået en aftale med arbejdsformidlingen med hensyn til, på hvilken måde man skal leve op til sin rådighedsforpligtelse, når der ikke er rigtige job nok i farvandet. Og det er de andre 50.000.

Så jeg vil godt sige, at selvfølgelig er det feinschmeckeri det her, og selvfølgelig skal en konservativ ordfører tage dette i hånden næsten som en frelsende engel. Men der er altså tale om statistik baseret på 14.000 telefoninterview med et helt andet udgangspunkt, og det kan altså ikke sammenlignes med den statistik, vi har, hvor man faktisk måler hver eneste ledighedstime.

Det kan man selvfølgelig forholde sig positivt eller negativt til, men det er i hvert fald det valg, vi samlet set har gjort, at man skal måle al ledighed, og derfor bliver statistikken sådan, som den er.

Jeg anerkender meget, at arbejdskraftundersøgelsen her fra andet kvartal knytter sig til nogle regler, man så også har lavet i Europa, hvor man ville have nogle fælles retningslinjer. Men som sagt har vi jo her en dansk arbejdsmarkedspolitik, en dansk måde at måle det på, og af det resultat, der er kommet ud af det, kan man i hvert fald ikke konkludere på den måde, som hr. Frank Dahlgaard gjorde, nemlig at 100.000 eller godt og vel halvdelen af dem, der var ledige, ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet.

Det er i hvert fald manipulation, så det basker.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det er til ministeren igen. Det er jo da dejligt, at man bliver forundret, når man kommer ned i denne Folketingssal og hører ministerens besvarelse af spørgsmålene.

Ministeren gør meget ud af at nedgøre hr. Frank Dahlgaards tal. Hr. Frank Dahlgaard talte om de 50.000, der ifølge en statistik offentliggjort i Politiken den 6. februar ikke var til rådighed, og hr. Frank Dahlgaard tog udgangspunkt i dem, der modtager arbejdsløshedsdagpenge, og dem, der modtager kontanthjælp, og der var 50.000.

Derefter stiller ministeren sig op og erkender, at der har været 14.000 telefoninterview, og det

er dem, det hele baserer sig på, og ministeren giver en god forklaring på, hvorfor der er 50.000 på supplerende dagpenge, som ikke behøver at sige ja til det her forslag, og 50.000, der er på vej til uddannelse. 50.000 plus 50.000 – det behøver jeg ikke at være økonom for at regne ud – det svarer til 100.000.

Nu har ministeren forklaret, hvorfor 100.000 har sagt nej, men der var rent faktisk kun 50.000. Jeg vil gerne vide: Der må jo være nogle gevaldige fejl i dette materiale fra Danmarks Statistik, for ministeren har altså dobbelt så mange, som ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet, på trods af at de henholdsvis går på arbejdsløshedsdagpenge eller kontanthjælp.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg noterede mig, at hr. Frank Dahlgaard gav udtryk for, at arbejdsløsheden var faldet særdeles meget i Ringkøbing Amt, fordi mange var gået på orlov, og hele argumentationen gik den vej rundt.

Jeg vil gerne sige til hr. Frank Dahlgaard, at det største fald i arbejdsløsheden i lige netop det område ligger inden for Dansk Metalarbejderforbund, og det ligger inden for byggefagene. Inden for disse to fagområder er det meget begrænset, hvor mange der er gået på orlov, og man har dér en arbejdsløshedsprocent på 3,6, så der mangler altså lidt i, at argumentationen hænger sammen.

Jeg har, i anledning af at vi skulle have denne debat i dag, bedt om oplysninger om aktuelle flaskehalse i forskellige regioner, og jeg vil godt citere lige præcis fra den region, som hr. Frank Dahlgaard omtaler:

»Til trods for de seneste kvartalers meget kraftige stigning i aktivitetsniveauet har de egentlige mangelsituationer på arbejdskraft været isolerede fænomener. Generelt har faldet i ledigheden resulteret i, at personer med mindre erhvervs erfaring har haft lettere ved at opnå ansættelse. Inden for enkelte faggrupper er ledigheden dog nu så lav, at denne mulighed ikke foreligger.«

Men her taler man altså om, at man ikke har væsentlige problemer, og det er arbejdsmarkedsrådet i Ringkøbing Amt, der skriver det i sin kvartalsredegørelse. Og som bekendt er dette råd sammensat af politikere, arbejdsgivere og lønmodtagere fra området, så man kan ikke sige, at det er et ensidigt materiale, der ligger her.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Arbejdsministerens forklaringer havde delvis karakter af bortforklaringer. Jeg tror ikke, jeg sagde, at 100.000 ikke stod registreret som værende til rådighed for arbejdsmarkedet. Jeg nøjedes vist med at sige: Det er tankevækkende. Og det synes jeg det er.

Men jeg blev en lille smule forbløffet over, at arbejdsministeren trækker de mennesker, der er på supplerende dagpenge, frem og siger, at det fungerer jo som et tilskud til virksomhederne. Ja, for så vidt på en måde. Men det har altså også en anden effekt, og det er en effekt, der har været nævnt i dagspressen for et par dage siden, og som jeg i øvrigt har kaldt arbejdsministeren i samråd om i Arbejdsmarkedsudvalget.

Det er jo sådan, at de samme regler om supplerende dagpenge plus andre regler gør, at der er massevis af mennesker, som egentlig gerne vil have et job, ikke et fuldtidsjob, men et job nogle timer – 5, 10, 15, 20 timer – i løbet af en uge. Men det kan ikke betale sig. Og jeg skulle hilse fra virkelighedens verden derude, især fra de detailhandlende, og sige, at det altså er sådan i dag, at arbejdsformidlingssystemet og folkene dér direkte advarer de mennesker, som går på supplerende dagpenge, mod at tage et deltidsjob, for det kan ikke betale sig. Systemet advarer imod det! Så hvis man ikke som arbejdsminister må sige, at her er der noget, der skal gribes ind over for, er man ikke sin opgave voksen.

Så er det jo rigtigt nok, som arbejdsministeren har sagt, at det var under den tidligere konservative arbejdsminister, hr. Knud Erik Kirkegaard, at man lavede nogle ændringer, også omkring supplerende dagpenge i øvrigt.

Nu var situationen jo dengang, at vi var igenem den store tilpasningsperiode efter kartoffelkuren med de 7 magre år med det afmattede arbejdsmarked og den stigende ledighed, og det var en helt anden situation end den, vi er i nu, som er gunstig og positiv, og hvor alle fejl i systemet kommer frem. Det er derfor, debatten i dag om flaskehalsene er en utrolig vigtig debat.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det er muligt, at hr. Frank Dahlgaard ikke er helt bekendt med det, men da vi lavede de sidste ændringer i dagpengesystemet med hensyn til supplerende dagpenge, var der faktisk en meget positiv holdning fra Det Konservative Folkeparti over for det synspunkt, at selvfølgelig skal det kunne betale sig at tage arbejde. Det

var baggrunden for, at vi ændrede i nogle af de principper, der lå til grund for supplerende dagpenge.

Men jeg vil godt tilkendegive, at man ikke helt kan afvise, at der i nogle bestemte situationer kan fremkomme det billede, som fremkom i Berlingske Tidende, og som jeg kan forstå jeg skal diskutere med hr. Frank Dahlgaard i Arbejdsmarkedsudvalget. Og det gør jeg gerne, for selvfølgelig skal vi være opmærksomme på, at vores regelsæt er så hensigtsmæssigt indrettet, at der altid er et incitament for den ledige til at tage job.

Men det, vi også skal være opmærksomme på – og det håber jeg også kan indgå i vores kommende diskussioner om det her – er, på hvilken måde vi skal give virksomhederne incitamenter til at etablere job, der har en jobkarakter, og som folk i princippet i hvert fald kan leve af. Hvordan får vi givet virksomhederne incitament til ikke at etablere job, hvor man i virkeligheden direkte spekulerer i, at den pågældende kan få supplerende dagpenge, altså at man sætter timetallet ned?

Så der er faktisk to diskussioner i det her, dels hvordan vores regelsæt skal virke – og det skal efter min opfattelse virke, så det fremmer incitamentet for den ledige – og dels at det skal virke sådan, at der er en arbejdspladskultur, som knytter sig til rigtigt arbejde, og ikke en spekulation i, at vi har et meget lukrativt dagpengesystem. Og nu mener jeg ikke lukrativt i forhold til de ledige, jeg mener lukrativt i forhold til virksomhederne og virksomhedernes måde at – hvad kan man sige – forvalte deres pund på og tilrettelægge deres arbejde på.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg er enig med arbejdsministeren i, at vi skal se på den spekulation. Hvor der er mennesker og systemer, tænker man sig jo om, hvad enten man er lønmodtager, eller man er indehaver af en virksomhed; det er klart. Så det er rigtigt, at tingene skal ses fra begge synsvinkler.

Men altså, situationen er den, at der er massevis af eksempler på detailhandlere, der ikke kan få folk i enkelte af ugens dage, for det er for kort tid, det kan ikke betale sig. Og situationen er den samme på hele folkeoplysningsområdet, hvor det jo også typisk er – ikke 40 eller 37 timer om ugen, men det er ved et andet timetal, man støder ind i de her problemer. Det gælder også på andre områder, og det er derfor, jeg har bedt

om – men det kan vi få i samrådet – en redegørelse for og klarlægning af: Hvad er det for regler, hvad er det for eksempler, der kommer frem? Hvor mange mennesker og virksomheder berører dette egentlig, og hvad kan vi gøre ved det?

Men jeg vil lige tilføje, også med henvisning til sidste nummer af Weekendavisen – og det er så et svar til hr. Aage Frandsen – at der står jo altså, og jeg går ud fra, det er rigtigt, hvad der står, at der er mangel på folk, og at det især er inden for metal og byggefagene. Men det er jo også sådan, at man nu begynder at tage kvinder ind på disse områder; det er der mange der studser lidt over og har lidt modvilje imod, og det er måske meget naturligt, men der er altså nogen, der er begyndt at gøre det.

I den nævnte artikel står der, at man skal have været i kontakt med omkring hundrede arbejdsløse for at få otte-ni mennesker ind. Så det dér utrolige ønske hos alle arbejdsløshedsregistrerede om at kaste sig over det første ledige job er der altså ikke. Sådan er virkelighedens verden ikke. Og vi kan lige så godt være åbne og ærlige og tage fat om problemerne, som de er. Det er ikke kun sort og hvidt, alle mellemnuancerne er der også.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det er dejligt at høre, at hr. Frank Dahlgaard erkender, at tingene ikke kun er sorte og hvide. Det kan man en gang imellem godt have Frank Dahlgaard mistænkt for at mene, men det er da fint, at det er lidt mere nuanceret.

Jeg bad om ordet, fordi det nu et par gange har været nævnt, at der er nogen, der står og mangler arbejdskraft. Det fremgår ikke af redegørelsen, at der er arbejdskraftsmangel her og nu. Jo, der er nogle problemer på sygeplejeområdet, på sundhedsområdet, og det er i virkeligheden fortidens synder, som hr. Aage Frandsen så rigtigt var inde på, nemlig det, at uddannelsessiden har manglet.

Men jeg vil godt sige, at hvis der er nogen, der kender nogen, der ikke kan få arbejdskraft, når de har henvendt sig til arbejdsformidlingen, vil jeg egentlig godt bede dem om at tilkendegive det højt og klart og tydeligt over for mig. Skriv det til mig, Laksegade 19: »Jeg mangler arbejdskraft, jeg mangler 10 HK'ere til det og det job. Jeg har henvendt mig til arbejdsformidlingen, men jeg kan ikke få dem.«

Det vil jeg meget gerne have sat en proces i gang omkring, og hr. Frank Dahlgaard skal nok

få at vide, hvorfor jeg ønsker det. Jeg ønsker det, for hver gang vi har set og hørt historier i aviserne om, at nogen manglede arbejdskraft, og arbejdsformidlingen efterfølgende har fulgt sagen op, har der ikke været hold i billetterne.

Jeg synes, det er vigtigt, når vi diskuterer det her, at der er hold i billetterne, og at der ikke er nogen mistænkeliggørelse hverken i forhold til virksomhederne eller i forhold til de ledige. Så altså frem på banen, kom frem med de arbejdspladser, som man ønsker arbejdskraft til, så vil jeg i hvert fald godt se på det – om ikke andet så personligt – og også få gjort noget ved det, for vi kan selvfølgelig ikke holde til det, hvis det er sådan, at mange arbejdspladser står tomme og man ikke kan få kvalificeret arbejdskraft.

Men indtil dette øjeblik har der ikke været hold i billetterne, når der har været påstande som dem, hr. Frank Dahlgaard netop fremsatte.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg synes, det er vigtigt, når der kommer synspunkter om, at man ikke kan få arbejdskraft, at det så bliver fulgt til dørs. Jeg ved, at manovre i Arbejdsmarkedsstyrelsen følger hver eneste avisartikel, der er om, at man skulle mangle arbejdskraft, op. Det begyndte man med for halvandet år siden, tror jeg det var, fordi der på daværende tidspunkt ofte fremkom oplysninger om, at nu kunne man ikke få arbejdskraft her, og nu kunne man ikke få arbejdskraft dér.

Efter at Arbejdsmarkedsstyrelsen foretog den opfølgning, gik ud og spurgte virksomhederne om, hvor mange folk de manglede, og hvornår de skulle bruge dem, viste det sig i hvert eneste tilfælde, at der ikke var reelt indhold i disse artikler. Det viste sig faktisk i hvert eneste tilfælde.

Jeg synes, det er betænkeligt, hvis det er sådan, at vi her fra Folketinget yder bidrag til disse synspunkter, den mistænkeliggørelse, når det jo rent faktisk viser sig, at flere folk end nogen sinde tidligere inden for en meget kort periode rent faktisk er kommet i arbejde.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Frank Dahlgaard har ordet for en kort bemærkning, og så går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Nu bliver jeg ærlig talt lidt bekymret, når både hr. Jens Peter Vernersen og arbejdsministeren ligesom benægter kendsgerningerne.

Arbejdsministeren beder om at få tingene frem på bordet, og det skal jeg da gerne være med til at formidle både fra detailhandelen, fra folkeoplysningen og andre steder, som jeg kender helt konkret, og hvor der vitterlig er store problemer.

Men der bliver jo større problemer, for opsvinget ruller videre; det gør sådan et opsving, som nu er kommet i gang, og endnu er problemerne ikke særlig store, heller ikke i Ringkøbing Amt. Men det ligner lidt historien om manden, der hopper ud fra 20. etage på højhuset, og han er bange, for det her går vist ikke godt, men da han når ned til 1. etage, tænker han: Nåh, pyt, indtil nu er det jo egentlig gået meget godt.

Altså, hvis vi skal løse problemerne, skal vi tage sorgerne på forskud, og det er jo derfor, vi har denne her debat. Og man må regne med, at flaskehalsproblemerne for alvor begynder at dukke op i løbet af nogle måneder, om et halvt eller om et helt år, og derfor er det vigtigt ikke at lukke øjnene for problemerne.

Men der er allerede massevis af eksempler, og jeg skal gøre mit til at formidle dem helt konkret over til Laksegade - var det nr. 19? - så ministeren kan få lidt mere kontakt med virkeligheden.

Aage Frandsen (SF):

Det er selvfølgelig i orden, og det er helt fint, at vi her i Folketinget kan diskutere flaskehalsproblemer, og det er udmærket, at ministeren har lavet en redegørelse til Folketinget, ikke mindst fordi det afliver nogle af de myter - man kan i hvert fald håbe på, at nogen hører efter; der er nogle, der ikke har gjort det endnu - men i hvert fald nogle af myterne om, hvilke problemer der er. Det er også udmærket, at vi på den måde kan få diskuteret, hvad der kan gøres ved, at man på den ene side har arbejdsløshed og på den anden side mangel på arbejdskraft i det omfang, det er tilfældet.

Men den måde, som diskussionen i øjeblikket føres på, er altså underlig. Man skulle tro, at vi i Danmark havde nul arbejdsløshed. Det er, som om de arbejdsløse er nogle, som ikke vil arbejde. Så siger man godt nok, at der er forskel på arbejdsløse, men hele vejen igennem er der en grundlæggende mistænkeliggørelse af de arbejdsløse fra Venstres og De Konservatives ordføreres side.

Hvad angår brugen af statistik, så ved jeg, at hr. Frank Dahlgaard i anden sammenhæng interesserer sig meget for uddannelsessystemet og kvaliteten, og jeg mener, at hr. Frank Dahl-

gaard må anmode om, at Økonomisk Institut får strammet op på evnen til at bruge statistikken. Eksemplet med orlovsordningernes anvendelse i Vestjylland og arbejdsløshedens størrelse er altså at sammenligne f.eks. antallet af fødsler med et tordenskrald. Det har intet med hinanden at gøre, og det burde hr. Frank Dahlgaard vide.

Men det er jo altså generelt set den måde, hr. Frank Dahlgaard driver plat på i politik; det er påstande, det er nogle smarte bemærkninger, og så er der nogle grupper af mennesker - det kan somme tider være de arbejdsløse, det kan også være andre - som skal hænges ud.

Men i en diskussion om flaskehalse at se bort fra, at der er en masse arbejdsløse, og at det i virkeligheden er det, der er hovedproblemet, og så sige, at problemet ligger i flaskehalsene, det er en mærkelig diskussion. Diskussionen burde for det første dreje sig om: Hvor stort er problemet? Og for det andet: Hvad skyldes problemet? Og for det tredje: I det omfang der er et problem, hvad kan vi så gøre ved det?

I den forbindelse synes jeg nok, vi har mange forskellige påstande; vi kan jo tage undersøgelserne i efteråret, som var baggrunden for den første redegørelse, der kom fra arbejdsmarkedsrådene, og se på påstanden om, at man ikke kunne få arbejdskraft. Og hvad sagde disse undersøgelser så? De sagde, »at der aktuelt stort set kun er flaskehalsproblemer inden for det offentlige område, og at problemerne i den private sektor stadig er af begrænset omfang.«

Jeg siger ikke dermed, at det stadig væk er tilfældet, men ikke desto mindre er det et eksempel på, at man, samtidig med at man kører diskussionen om, at man ikke kan få arbejdskraft, kan dokumentere, at problemet ikke er der. Man kan så have mistanke om, at det også er tilfældet i øjeblikket.

Arbejdsmarkedsrådenes redegørelse viste, at historierne om, at private virksomheder ikke kunne få arbejdskraft, var vildt overdrevne, og indtil videre er det heller ikke dokumenteret, at det er et problem. Men der er selvfølgelig risiko for, at problemet kan opstå, det medgiver vi gerne, og det siger man også i redegørelsen.

Det er altså først og fremmest inden for den offentlige sektor, der er problemer, og dér hører vi så - og det har vi været inde på - at det skulle være det med orlovsordningerne, der spiller ind dér.

Men man må altså sige, at det dér med uddannelserne i højere grad spiller ind. Det er

uddannelsesproblemerne, som blev forsømt igennem 1980'erne. Man må sige, at den måde, uddannelsespolitikken blev ført på i 1980'erne, var meget ideologisk præget af et bestemt politisk parti, for hvem ideologien gik forud for det at tage højde for, hvad fremtidens problemer var i forhold til arbejdsmarkedsbehovet.

Det er i orden, at man har en ideologi; så kan man være uenig i den. Men det er altså åndssvagt og tåbeligt, at man benægter enhver form for virkelighed og tror, at det kan lade sig gøre at lukke seminarier, bare fordi man måske ikke kan lide skolelærere, og børnehavepædagogseminarier, fordi man ikke kan lide børnehavepædagoger, når man vidste, at antallet af børn steg. Det er en elendig planlægning fra den daværende regerings side og specielt altså den daværende undervisningsministers side.

Når det drejer sig om det private arbejdsmarked, må man også sige, at den daværende borgerlige regering i høj grad har et ansvar. Men dér må man dele det med de private virksomheder, og det er altså ret hyklerisk at høre de private virksomheder råbe op om, at der nu er mangel på arbejdskraft – den arbejdskraft, de ikke selv uddannede.

For nogle år siden, i slutningen af 1980'erne, var der tusindvis af unge mennesker, der ikke kunne få en praktikplads. Hvorfor tog man dem ikke ind? Man vidste jo godt, at årgangene ville blive mindre, og at der ville blive mangel på arbejdskraft i dag.

Derfor synes jeg, at man må sige, at i hele diskussionen om flaskehalse er det, som om den danske arbejdsgivergruppe – ikke alle, men nogle – har en forventning om, at arbejdskraften er til rådighed, selv om de ikke selv har uddannet den.

Det er også, som om arbejdsgiversiden har en forventning om, at arbejdsmarkedet hele tiden skal tilpasse sig dem. Er der mangel på arbejdskraft ude i Vestjylland, så skal folk rejse fra Sjælland omgående, uanset hvordan familieforhold og sådan noget er, og det kan måske endda dreje sig om arbejde i en kortere periode.

Man kunne jo også en gang imellem sige, at virksomhederne skulle flytte den anden vej. Det kunne jo også være, at nogle af virksomhederne skulle overveje at flytte til Lolland, Falster, Syd-sjælland, Nordjylland. Dér har man problemer, og det har man haft hele tiden. Dér kunne man flytte hen, for dér er arbejdskraften jo, hvis man er så interesseret i den.

Vi oplever meget, at den diskussion, som vi har om flaskehalsproblemer, kører man af ideo-

logiske grunde, for så kan man argumentere for, at vi må stramme rådighedsreglerne. Vi ved udmærket godt, at i det omfang man strammer rådighedsreglerne, kan man bidrage til, at den ene part på arbejdsmarkedet, nemlig lønmodtagerne, klart bliver svækket.

Den diskussion, nogle havde for lidt siden om Danmarks Statistiks undersøgelse, har jo selvfølgelig klart bidraget til, at nogle har kunnet få argumenter – tror de. Men den måde, man laver den undersøgelse på, specielt når den bliver formidlet gennem pressen, kan jo ikke bruges som argument for at sige, at de mennesker, der er arbejdsløse, og som står til rådighed for arbejdsmarkedet i dag, ikke vil stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

På samme måde undrer jeg mig også meget over, at man i Finansministeriets redegørelse, som man også henviser til fra arbejdsministerens side, taler om den strukturelle arbejdsløshed på 9 pct. Hvem har vedtaget det? Hvordan kan man sige, at den er 9 pct.? Man kunne da have sagt, at den var 6 pct., 12 pct. Nu er den rent faktisk langt under 9 pct. nogle steder i landet. Det vil sige, at man er under den strukturelle arbejdsløshed. Det er et eller andet tal, som man har fundet frem til, og jeg synes ikke, det er særlig hensigtsmæssigt.

Det, vi vil foreslå som løsning på de her problemer i det omfang, de er der, eller i det omfang, de kommer – for det vil de givetvis gøre på nogle områder – er for det første uddannelse, herunder ikke mindst efteruddannelse og voksenuddannelse, for det andet en bedre planlægning i virksomhederne og inden for de offentlige myndigheder og for det tredje, at man ombytter passive dagpenge til aktiv indsats.

I den forbindelse vil jeg godt nævne, at vi om uddannelser mener, at det drejer sig om at få flere pladser på de videregående uddannelser. Det har vi talt for, og vi mener, at selv om der er kommet flere pladser, er der stadig brug for endnu flere.

Men vi mener, at der ikke mindst er brug for en voksen- og efteruddannelsesreform, og vi beklager derfor meget, at regeringen – i hvert fald indtil videre – har udskudt tidspunktet for, hvornår reformen skal forelægges og vedtages og dermed træde i kraft.

Med hensyn til planlægningen mener vi, at det er vigtigt, at man både fra arbejdsmarkedets side og fra det offentliges side gør klart flere år i forvejen, hvad det er, man forventer. En række

ting kan man forudse. Nogle ting kan man ikke forudse, og så kan man ikke bebrejde nogen noget, men på en række områder kan man forudse det. Under alle omstændigheder er det også arbejdsmarkedets parter og dermed arbejdsgiverne, der er ansvarlige for uddannelsen af arbejdskraften på det område.

Med hensyn til det med at bruge dagpengene, som i dag er passive, aktivt, synes vi, at man på det område kunne være langt mere kreativ specielt i forhold til kommunerne.

I den forbindelse vil jeg da godt nævne, at den idé, der kommer fra Farum Kommune – en del af ideen, der kommer fra Farum Kommune – nemlig at kommunerne i højere grad skulle gå ind i det, og at kommunerne burde tilskyndes til det, er glimrende. Men jeg vil nok sige, at den specielle Brixtoftske udgave, som mest af alt minder om tilstanden, man tidligere havde i Østeuropa med tvangsarbejde, ret og pligt – der var ingen arbejdsløshed i Østeuropa; det skal der heller ikke være i Farum, kan jeg forstå, det er vist parallelt – kan vi ikke lide. Den er os inderligt imod. Men tanken om, at man i højere grad lader kommunerne få lov til at være kreative og finde rigtige stillinger til folk, synes vi er glimrende.

Sammenfattende vil jeg derfor sige, at for os at se er problemet overdrevent, som det er skitseret i øjeblikket. Problemet er arbejdsløsheden. Ansvar ligger hos skiftende borgerlige regeringer, og det ligger også hos arbejdsgiverne selv. Løsningen på problemet er primært uddannelse, uddannelse og atter uddannelse. Men som jeg allerede har skitseret, er det også et spørgsmål om de strukturer, vi har, og det er også et spørgsmål om planlægning.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Så kender man SF igen med den dér hængen de borgerlige partier ud og dutte os på, at vi hetzer mod de arbejdsløse eller hænger de arbejdsløse ud – alle 300.000 eller 400.000 eller 200.000, eller hvor mange der er. Sikke noget sniksnak! Vi hænger såmænd ikke engang dem ud, der misbruger eller bruger systemet, men vi ønsker at ændre systemet.

Det er jo hele tiden en balance mellem det sociale hensyn og det rimelige. Det er jo også umenneskeligt at være i en situation, hvor man får så høj en compensation, at det ikke kan betale sig at tage et job, som man egentlig gerne vil, for det ligger dybt i alle mennesker, at man ger-

ne vil arbejde, men man vil også gerne have noget for det økonomisk. Det er den balance, vi skal nå frem til.

Der er ikke tale om at hænge nogen arbejdsløse ud, kan jeg sige til hr. Aage Frandsen. Der er bare tale om, at hr. Aage Frandsen skal fiske efter nogle stemmer. Værsgo og fisk!

Så sagde hr. Aage Frandsen, at det først og fremmest er i den offentlige sektor, der er mangel på arbejdskraft nu. Ja, det viser rapporten, men vi skulle gerne kunne tage sorgerne på forskud, så vi kan løse problemerne, når de opstår.

Hvorfor er der mangel på arbejdskraft i den offentlige sektor? Det er, fordi det først og fremmest er dér, man har taget imod orlovstilbudet og er gået på orlov. For tiden kan man læse i aviserne, at på Esbjerg Sygehus søger man nu finske sygeplejersker, som kan tale svensk. Så langt skal man væk for at finde sygeplejersker; vores egne har man lokket på orlov. Jeg synes nok, man må sige, at det er at skyde sig selv i foden i starten af et opsving at lave sådan noget.

Så spurgte hr. Aage Frandsen, hvorfra man ved, at den strukturelle ledighed er 9 pct. – det kunne lige så godt være 6 pct. eller 12 pct.

Under det sidste opsving i 1980'erne var den strukturelle ledighed 8 pct. Det viste sig rent faktisk, at den bankede ned på 8 pct., og den kunne ikke komme længere ned, til trods for at der var skrigende mangel på arbejdskraft inden for ganske mange fag – også ufaglærte til byggeriet. Så det ligger omkring det niveau.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Til hr. Aage Frandsen vil jeg sige, at jeg synes, han skal stoppe enhver form for påstand om, at Venstre mistænkeliggør de ledige. Det er overhovedet ikke det, der er tale om. Der er tale om, at vi finder, at det regelsæt, som vi har i øjeblikket, ikke er tilstrækkeligt, og vi ønsker at ændre det. Så al snak om mistænkeliggørelse synes jeg hr. Aage Frandsen skal holde for sig selv.

Med hensyn til dårlig planlægning af uddannelsespolitikken har jeg kun at sige, at dengang den tidligere borgerlige regering planlagde sin uddannelsespolitik, kunne man jo ikke tage højde for, at en senere regering ville indføre den type orlovsordninger, som vi har været vidne til i løbet af de seneste år.

Så vil jeg gerne efterlyse en definition af, hvad flaskehalse egentlig er. Nu har både arbejdsministeren og hr. Jens Peter Vernersen og til sidst nu her hr. Aage Frandsen været inde på, at der

ikke er flaskehalsproblemer i øjeblikket i det danske samfund. Det mener jeg er forkert. Jeg mener, det er at negligere alle de meldinger, vi får, og jeg melder mig gerne i samme kor som hr. Frank Dahlgaard og vil gerne sende meldinger over i Arbejdsministeriet. Jeg mener, det er en negligering af de meldinger, vi får fra forskellige dele af landet, og jeg kunne derfor godt tænke mig at få en definition af, hvad en flaskehals egentlig er.

Jeg ved ikke, om hr. Aage Frandsen eller arbejdsministeren eller hr. Jens Peter Vernersen havde lejlighed til at se TV-2/Lorry i går; deri var faktisk en historie fra Frederiksborg Amt om en virksomhed, der havde søgt efter en klejnsmed. Efterfølgende viste det sig faktisk, at der var 14 ledige klejnsmede i Frederiksborg Amt. Det var internt i Frederiksborg Amt, så vi taler altså overhovedet ikke om en befordring, der overstiger de kriterier, der er fastsat i henhold til rådighedsreglerne.

Jeg kunne altså godt tænke mig at høre de pågældende partiers definition af, hvad en flaskehals egentlig er.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil gerne sige til fru Ulla Tørnæs, at jeg tror, ordet flaskehals skal forklares på den måde, at i det omfang efterspørgslen er større end udbuddet af arbejdskraft, så er der en flaskehals.

Det vil sige, at det eksempel, som hr. Frank Dahlgaard nævnte før, fra sygehuset i Esbjerg er et flaskehalsproblem. Eksemplet fra Frederiksborg Amt er ikke et flaskehalsproblem; det er et problem, som skyldes dårlig administration. Hvis der er så mange ledige og de pågældende ledige står til rådighed også for det omtalte job, skal de være parat til at tage jobbet; der er ikke noget problem i det. Det er ikke et flaskehalsproblem.

Med hensyn til mistænkeliggørelse, så lad os da bare sige, at I ikke mistænkeliggør. Så lader jeg folk selv bedømme, om der er tale om mistænkeliggørelse fra Venstres og De Konservatives ordførere.

I den forbindelse vil jeg godt understrege, at jeg kun mener Venstres og De Konservatives ordførere; det gælder ikke alle de borgerlige partiers ordførere. Måske gælder det også Fremskridtspartiets, men det har vi jo ikke hørt så meget om endnu. Jeg har somme tider en tilbøjelighed til at tale om de borgerlige partier samlet, og det er i hvert fald meget uretfærdigt i

denne diskussion i forhold til både Det Radikale Venstre og CD.

Med hensyn til strukturel ledighed vil jeg gerne sige, at man jo vedtog på et tidspunkt, at når man ikke kunne komme længere ned, så var det strukturel ledighed. Man kan da godt kalde det sådan; jeg er da ligeglad. Det siger bare ikke noget som helst – det siger ikke en kæft. Det er fuldstændig ligegyldigt at bruge det ord, der derefter påstår man så, at det er strukturerne, der skal laves om. Men hvad er det for en struktur, der skal laves om? Er det vedrørende uddannelse? Er det rådighedsreglerne?

Det vil sige, at vi ikke er længere af den grund, men det er blevet sådan en smart vending, som man anvender i visse kredse, også i kredse, hvor hr. Frank Dahlgaard kommer via sine faglige interesser formentlig, at tale om strukturel ledighed. Så har man ligesom sagt noget smart og givet en forklaring på tingene. Jeg synes overhovedet ikke, man bliver klogere af den grund.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt spørge fru Ulla Tørnæs: Hvem i alverden har forsvaret det problem, der var i Frederiksborg Amt?

Jeg har hørt arbejdsministeren sige nøjagtig det modsatte: at vi ikke kan acceptere, at der står ledige job og samtidig er ledige, der er kvalificerede til det job inden for en rimelig afstand.

Så er det da ikke noget at gå op og bruge det eksempel som baggrund for en argumentation gående ud på, at hele systemet skal laves om, og at der skal laves arbejdsmarkedsreformer, og hvad ved jeg – ud fra ét eksempel, som vi alle sammen er enige om er uacceptabelt. Hvis reglerne ikke er gode nok til at dæmme op for sådan et problem – hvad jeg tror de er – må man gøre noget ved det. Men man tager ét problem i Frederiksborg Amt og siger, at sådan er det alle steder, og derfor skal der laves om på det hele. Jeg synes ikke, det er rimeligt.

Men det, jeg egentlig gik på talerstolen for, var bare for at komme med en venlig og nænsom bemærkning til hr. Frank Dahlgaard; sådan er mine bemærkninger jo altid til hr. Dahlgaard. Jeg ved godt, at hr. Dahlgaards synspunkt med hensyn til EU er anderledes end mit, men det generede mig alligevel, at hr. Frank Dahlgaard vrængede i den grad, som han gjorde, da han nævnte muligheden for finske sygeplejersker på et hospital i Danmark. Mig bekendt har vi regler

om arbejdskraftens fri bevægelighed i EU, og det er vel helt legitimt at have finske, hollandske eller andre udenlandske sygeplejersker i Danmark, hvis vi ikke har sygeplejersker nok selv. Ideen med det indre marked var faktisk bl.a., at der skulle være fri bevægelighed for arbejdskraft.

Jeg forstår godt, at en EU-skeptiker, som den konservative ordfører er i dag, kan have problemer med det, men vi andre har altså ikke noget problem med, at man, hvis man ikke selv har uddannede folk nok, kan bruge nogle fra andre EU-lande.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Verner (S):

Vi har jo haft arbejdsministerens flaskehalsredogørelse hjemme og har kunnet sætte os ind i den, og nu har vi debatteret den i 2½ time, og så hører jeg fru Ulla Tørnæs spørge, hvad definitionen på flaskehalse er. Det er i sig selv et problem, at det ikke er afklaret efter 2½ times debat ... (tilråb fra salen) – 1½ times debat.

Jeg vil godt forklare det, sådan at det i hvert fald står klart for fru Ulla Tørnæs. Flaskehalse er, når man har mange ledige og arbejdsgivere mangler arbejdskraft og der blandt de ledige ikke er arbejdsløse, som har den uddannelse, der er brug for. Så enkelt er det. Man har f.eks. 10.000 arbejdsløse i et amt; der er mangel på faglærte smede – der er ikke blandt disse 10.000 arbejdsløse én faglært smed; så har man en flaskehals. Det er definitionen, og jeg synes, det er vigtigt, at vi er enige om den definition i det videre forløb.

Så sagde fru Ulla Tørnæs, at man ikke kunne vide, at vi ville sætte alle disse ordninger i gang. Man har måske ikke haft fantasi til at forestille sig, at vi ville få succes med det opsving, som nu er i gang; jeg tror nærmere, at det er det, der er sandheden.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg må blot konstatere, at hr. Jens Peter Verner sen ikke forstod det polemiske i min anmodning om en definition af, hvad flaskehalse er. Jeg ved så sandelig godt, hvad flaskehalse er, jeg ved godt, hvad de betyder for arbejdsmarkedet, og jeg ved godt, hvad de betyder for det danske samfund.

Det, jeg bare ikke forstår, er Socialdemokratiets og her først og fremmest Socialdemokratiets ordførers benægtelse af, at det danske sam-

fund har flaskehalsproblemer i øjeblikket, og at dette også risikerer at give problemer andre steder i det danske samfund.

Jeg vil sige til hr. Peter Duetoft, at der er blevet efterlyst reelle eksempler her under debatten. Arbejdsministeren har oven i købet givet sin egen adresse, hvortil vi kunne henvende os, hvis vi havde rigtige eksempler, som holdt vand, eller hvor billetten holdt, tror jeg udtrykket var. Til det må jeg sige, at jeg anvendte eksemplet fra Frederiksborg Amt som netop et af de eksempler. Jeg skal ikke bruge min taletid her til at nævne endnu flere, men jeg har flere konkrete eksempler på, at der er flaskehalsproblemer rundt omkring i det danske samfund.

Endelig fik jeg ikke før sagt til hr. Aage Frandsen, at jeg naturligvis er meget glad for, at SF ser positivt på det forslag, som borgmesteren i Farum er kommet med med hensyn til arbejdsformidlingen og hvem der skal have ansvaret for arbejdsformidlingen. Det sætter jeg stor pris på, og tak for det.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Hr. Peter Duetoft stillede mig det spørgsmål, hvad der var galt med finske sygeplejersker, når der nu ikke er nogen danske. Dem er der selvfølgelig ikke i sig selv noget galt med – de polemiske bemærkninger omkring EU kan vi vist ikke bruge til noget i denne sammenhæng – men en lille smule er der vel galt med finske sygeplejersker, hvis man er en ældre dame fra Jylland, som ikke forstår det svenske sprog.

Det groteske er jo, at der er massevis af danske sygeplejersker, men de går på orlov, for dér er de blevet lokket hen. Det er det, der er det groteske. Det er ikke noget klassisk flaskehalsproblem, men det er et problem, og det er grotesk.

Hvis vi skal den vej, som jeg ellers fornemmede hr. Peter Duetofts parti gerne vil gå, og vi skal have reduceret antallet af mennesker, der er passivt på overførselsindkomster fra det offentlige, er det måske ikke den vej, vi skal gå, hvor vi skal have finsk arbejdskraft til at udføre arbejdet, fordi danskerne holder fri på skattekedernes regning.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg kan selvfølgelig godt forstå, at både fru Ulla Tørnæs og hr. Frank Dahlgaard taler om orlovsordninger som årsag til det. Men så må vi spørge: Hvem var det egentlig, der lavede de orlovs-

ordninger? Engang imellem skal man yde retfærdighed, og i dette tilfælde er det jo sådan, at det var den borgerlige regering, der startede det her i 1992. Det var Venstre og De Konservative, der da var i regering. Det blev gennemført med det, man kalder et bredt flertal i Folketinget. Det var et forsøg, men det var begyndelsen.

Så ved jeg godt, at Venstre og De Konservative ligesom SF ikke var med, da regeringen havde sit flertal herinde og suverænt selv bestemte i 1993.

Så kom der nogle justeringer i efteråret 1994, og jeg synes da, det skal nævnes, at de to ordførere fra Venstre og De Konservative trods alt stemte for, fordi det var en del af et forlig. Vi synes, ordningerne blev ringere. Men de pågældende partier har jo selv været med til det. Så kan man nu sige, at man vil have dem afskaffet, for så vidt jeg husker, er det et bindende forlig, der varer 3 år endnu.

Det var den ene ting, jeg ville sige noget om. Noget andet er, at der har været uddannet for lidt inden for en række områder, for hvorfor vælger folk at gå på orlov? Det kan selvfølgelig skyldes, at de har lyst til det, vil jeg sige til hr. Frank Dahlgaard. Det kan skyldes, at arbejdsforholdene er sådan, at det måske er ret besværligt efterhånden at være sygeplejerske. Hvis man vælger orlov, kan det skyldes, at man har brug for uddannelse. Det kan også skyldes, at man har børn, og det vil sige, at så aflaster man rent faktisk børneinstitutionerne, og det tror jeg da hr. Frank Dahlgaard synes er en god idé.

Men under alle omstændigheder har Venstre og De Konservative et medansvar for det gode princip om orlovsordningerne og den lidt dårligere udgave, som blev vedtaget sidst.

Jeg vil gerne sige til fru Ulla Tørnæs, som kvitterede for vores tilslutning til Farum Kommunes idé, at det er den model, som Farum Kommune har foreslået, vi går ind for – det er en kopi af noget, vi har foreslået tidligere – og ikke hr. Brixtoftes model.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har i øjeblikket fire korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg havde da håbet, at fru Ulla Tørnæs' bemærkninger var polemiske, men jeg er måske blevet en lille smule usikker efterhånden, må jeg sige.

Jeg vil også godt sige, at vi har sagt i vores indlæg her i dag, at vi ikke kan anerkende, at

man har 300.000 arbejdsløse og virksomheder samtidig ikke skulle kunne få arbejdskraft; det tror jeg alle er enige i.

Det er flere gange blevet nævnt, at orlov giver flaskehalse. Det er ikke tilfældet, kan jeg sige til fru Ulla Tørnæs. Alle på arbejdsmarkedet anerkender, og det gælder både arbejdsgiverne, lønmodtagerne og kommunerne, at uddannelsesorlov er det bedste værn mod flaskehalse. Man får opkvalificeret arbejdsstyrken. Man får den arbejdsstyrke, man har brug for, i kraft af disse orlovsordninger.

Hvis man siger andet, synes jeg, at det forekommer, som om man taler mod bedre vidende.

Jeg synes også, at jeg, når nu man tager debatten om arbejdsformidlingen i Københavns omegnskommuner ind – hr. Peter Brixtoftes forslag – vil nævne, at man ude i Farum ville kunne begynde at anvise arbejdskraft i morgen, ja, man kunne have gjort det for flere år siden. Man kunne faktisk have gjort det siden 1. juli 1990. Da blev arbejdsformidlingen nemlig liberaliseret.

Der er ikke mange, der har haft mod på det, fordi det er en yderst vanskelig opgave. Alle taler om, hvor gode de er til det. Jeg siger bare, at alle de, der taler om det, burde gå i gang, hvis det kunne løse flere af vores arbejdsløshedsproblemer.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg vil sige til fru Ulla Tørnæs, at jeg alligevel ikke tror, fru Ulla Tørnæs har forstået den udmærkede definition af flaskehalse, som hr. Jens Peter Vernersen gav hende, for fru Ulla Tørnæs bliver ved med at bruge det eksempel, der blev vist i TV-2/Lorry i går aften, fra Frederiksberg Amt, hvor man havde 14 ledige smede stående i arbejdsformidlingens kartotek, men hvor en bestemt virksomhed manglede tre og ikke kunne få dem.

Det er altså ikke flaskehalse, når man har 14 ledige, der lige kan gå ind i et job.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Det er til hr. Frank Dahlgaard.

Nu kan jeg altså ikke længere tåle at høre om sygeplejerskerne på den måde. Jeg tror heller ikke, sygeplejerskerne vil værdsætte en beskrivelse som viljeløse væsener, der mod deres vilje og pligttrøskab lader sig lokke ind i orlovsordninger.

Jeg tror, hr. Frank Dahlgard skulle prøve at leve sig ind i en situation, hvor sygeplejersker føler sig presset til at søge orlov, fordi de har svært ved at klare arbejdspresset på grund af underbemanding og et stadig stigende arbejdstempo som resultat af en kortsigtet og perspektivløs borgerlig uddannelsespolitik.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg vil sige til hr. Aage Frandsen, at det er rigtigt, at vi var med til at indføre orlovsordningerne tilbage i 1992, men der er en væsentlig forskel på de orlovsordninger, vi indførte i 1992, og dem, som den tidligere regering indførte i 1993.

Vores type orlovsordninger var først og fremmest baseret på, at der skulle være et genbesættelseskrav, sådan at en ledig kom i arbejde, og det skulle være baseret på en aftale mellem lønmodtager og arbejdsgiver.

De orlovsordninger, som den tidligere Poul Nyrup Rasmussen-regering indførte i 1993, var efter vores opfattelse økonomisk helt uansvarlige. De økonomiske vismænd har også påpeget, at de ville indebære en offentlig udgift på 10-12 mia. kr., og det mener vi er uansvarligt.

I 1994 skete der det, at det også gik op for den nuværende regering, at de orlovsordninger var økonomisk uansvarlige, og man foreslog derfor en række opstramninger, som vi gerne vil tage et medansvar for. Men det betyder ikke, at vi har et medansvar for den økonomiske politik, som den nuværende regering fører, og slet ikke for de orlovsordninger, som regeringen indførte i sommeren 1993. Det vil jeg gerne have lov at understrege.

Så siger hr. Jens Peter Vernersen, at orlov ikke giver flaskehalse, og illustrerer det ved at kommentere det med uddannelsesorlov. Det er muligvis rigtigt, at uddannelsesorlov ikke bevirker flaskehalse, men hr. Jens Peter Vernersen bør vide, at børnepasningsorlov faktisk er den type orlov, flest har taget, og altså ikke uddannelsesorlov.

Vi går også ind for uddannelsesorlov. Vi var med til at sige ja til, at man ved uddannelsesorlov skulle bibeholde 100 pct.s dagpengegodtgørelse, så det er vi bestemt med på. Men dér, hvor det halter, er altså omkring børnepasningsorloven.

Jeg vil også gerne sige til hr. Jens Peter Vernersen, at det da er rigtigt, at formidlingen af arbejde blev givet fri tilbage i 1990, men problemet er jo, at pengene ikke følger med.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har nu tre mere til korte bemærkninger, og derefter går vi videre i ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Jeg har forstået, at ministeren gerne vil samle på flaskehalsproblemer ovre i Laksegade og vil gøre noget ved dem, og det er jo en god ting.

Men mener ministeren virkelig for alvor, at der ikke findes flaskehalse? Er ministeren ikke opmærksom på, hvor svært det f.eks. i lang tid har været at finde taxachauffører - hvis vi skal holde os fra den offentlige sektor?

Jeg vil gerne spørge ministeren, om hun ikke mener, der findes nogen, for ministeren må være lettere blind for de ting, hvis hun skal have dem serveret på skrivebordet hver morgen for at kunne se dem.

En anden ting jeg også gerne vil spørge om, når nu jeg er heroppe, er, om ministeren mener, at arbejdsformidlingen virker tilfredsstillende.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgard (KF):

Den skal blive kort.

Fru Jette Gottlieb siger om sygeplejerskerne, som går på orlov, at de lader sig lokke væk, men at det er, fordi de er hårdt presset og måske har børn, og fordi det er et hårdt og stressende arbejde. Det er der da så meget arbejde der er. Men forklaringen på, at det specielt er sygeplejersker, der går på orlov, undrer jo ikke dem, der følger med. Forklaringen er, at det er mest økonomisk tillokkende, fordi sygeplejerskernes løn ikke er særlig høj, og derfor er orlovsydelsen mere tillokkende end for dem med højere lønninger. Så enkelt er det. Det kunne forudses, og det er sket.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Som det fremgår af flaskehalsredegørelsen, mener jeg ikke, at der i nævneværdig grad lige nu er flaskehalsproblemer og mangel på arbejdskraft. Der er det inden for sygeplejeområdet, og det kender vi baggrunden for. Det er, fordi den borgerlige regering ikke uddannede sygeplejersker nok, som hr. Aage Frandsen har sagt det et par gange.

Hr. Kai Dige Bach spørger, om jeg er tilfreds med arbejdsformidlingen. Ja, det er jeg faktisk. Efter at vi det første halve år under arbejdsmarkedsreformen har haft nogle indkøringsvanskeligheder - der har været tale om store omvælt-

ninger, store forandringer – er jeg faktisk ganske godt tilfreds med arbejdsformidlingen.

Arbejdsformidlingens rolle og mulighed for at formidle afhænger jo først og fremmest af, at virksomhederne henvender sig til arbejdsformidlingen. Jeg sagde før, at det tit og ofte er sådan, at der ikke er hold i billetterne, når man hører om disse flaskehalse. Når vi er gået tilbage til Arbejdsmarkedsstyrelsen og de regionale led og har spurgt til, om de pågældende virksomheder rent faktisk har anmeldt deres ledige job til arbejdsformidlingen, har svaret oftest været nej.

Så jeg vil sige, at arbejdsformidlingen da godt kunne fungere bedre, men det hele afhænger af, om virksomhederne rent faktisk bruger arbejdsformidlingen. Det, vi kan se med alle de tal, vi har på arbejdsformidlingen, er, at man gør meget ud af virksomhedskontakt – det gør man også i Frederiksborg Amt – men selvfølgelig en virksomhedskontakt, der baserer sig på, at virksomhederne er med på samspillet.

Så jeg synes faktisk i betragtning af, hvordan arbejdsformidlingen var, da jeg overtog den, at den er afgørende bedre, end da den daværende regering havde ansvaret.

Så synes jeg nok, at det er lidt anstrengelser værd at nå frem til en klar konklusion. Det, jeg konkluderede på fru Tørnæs' udsagn før, var, at man gerne vil tage ansvaret for, at der i 1994 var bevilget 47.129 orlovsansøgninger til uddannelsesorlov. Det forstod jeg at man gerne ville. Det er jo en vigtig erkendelse, et vigtigt tilsagn, at uddannelsesorloven er Venstre altså med på, og det betyder, at man også tager ansvar for 47.129 bevilgede orlover i 1994.

Så er det fuldstændig rigtigt, som det blev sagt, at børnepasningsorloven bliver brugt betydelig mere. Vi er faktisk glade for, at børnepasningsorloven er blevet så stor en succes, som den er. Der er bevilget orlov i 80.788 tilfælde. Konklusionen af det, fru Tørnæs sagde, var, at Venstre gerne ville have fjernet børnepasningsorloven, og det synes jeg faktisk er vigtigt at få frem i debatten her.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, men bare gøre fru Ulla Tørnæs opmærksom på, at hun ikke står på en sodavandskasse på et vælgermøde i Vestjylland. Hun står altså på Folketingets talerstol, og jeg synes, det er dybt angribeligt, at Venstres ordfører kan gå på talerstolen her og

sige, at Venstre ikke har ansvar for regeringens økonomiske politik. Selvfølgelig har Venstre da ansvar for regeringens økonomiske politik. Vi har et finanslovforlig, og regeringens økonomiske politik bliver fastlagt hvert år på finansloven, og den har Venstre stemt for. Det gør man måske af principielle grunde, men Venstre er faktisk også gået i forlig med regeringen. Jo, Venstre har ansvar for denne regerings økonomiske politik, for man har sagt ja til et finanslovforlig.

Det kan godt være, man kan slippe af sted med at sige ude i landet, at man ikke har noget ansvar, men herinde burde det være soleklart, at når man indgår et finanslovforlig med en regering, er man også bundet ganske tæt i den økonomiske politik, i den periode forliget løber, til den regering.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg skal gøre det meget kort. Det er til arbejdsministeren, der konkluderede på mit indlæg vedrørende børnepasningsorlov. Venstre ønsker, at der skal være et genbesættelseskrav, og Venstre ønsker, at det skal være baseret på en aftale mellem lønmodtager og arbejdsgiver.

Dermed mener jeg ikke, man kan konkludere, at børnepasningsorloven skal fjernes. Det mener jeg er en fordrejning af, hvad der blev sagt.

Annette Just (FP):

Én ting er sikkert og vist: Fremskridtspartiet har ikke noget ansvar for finansloven med det kæmpeunderskud, der er, og det ønsker vi heller ikke at være medvirkende til.

Men vi har et ansvar over for befolkningen og over for Danmark. Det er faktisk det, vi alle sammen sidder her for: for at varetage de menneskers interesser, som har valgt os ind i Folketinget. Og det er ud fra det, jeg gerne vil have lov til at tale. Så er jeg fri for at høre hr. Peter Duetoft tale om, hvem der har ansvar for hvad.

Ministeren startede med at sige – eller også var det senere, hun sagde det – at hun faktisk var tilfreds med arbejdsformidlingen. Jeg synes, vi i de sidste to timer gang på gang har hørt om, hvor lidt arbejdsformidlingen rent faktisk får igennem.

Ministeren benægtede ved samme lejlighed, at der reelt er et flaskehalsproblem, og så er det, jeg siger: Ud fra det har vi måske nok et problem, når vi skal diskutere hele denne pakke om flaskehalsproblemer, for det er altså det grund-

lag, ministeren rent faktisk har tænkt sig at tackle problemerne på.

Jeg vil gerne følge ministeren ret langt og sige: Gad vide, om vi ikke skal lade være med at kalde det flaskehalsproblemer og i stedet kalde det strukturproblemer, hvilket det reelt måske nok mere er. For hvad er det, vi taler om? Vi taler om, at der er over 1 million mennesker, som er arbejdsduelige, men som ikke har et reelt arbejde uden tilskud. Så tror jeg ikke det kan siges mere klart og firkantet. Et arbejde uden nogen form for tilskud er der altså 1 million arbejdsduelige, som får overførselsindkomster for at gøre – mere eller mindre – men mange af dem har slet ikke noget.

Ministerens var også inde på den udmærkede statistik, som Danmarks Statistik fremkom med den 6. februar, og sagde, at den ikke er baseret på andet end nogle tilfældige telefoninterview. Ikke desto mindre har en rimelig saglig kilde som Danmarks Statistik regnet ud, at ud af denne million – det nøjagtige tal er 1.055.000 – arbejdsduelige danskere på overførselsindkomst er der maksimalt 219.000, der vil være til rådighed, og som ønsker et arbejde. Det er under en fjerdedel.

Jeg skal ikke kunne sige, om det akkurat er det tal, men mere eller mindre, og derfor vil jeg sige, at det er cirka en fjerdedel, som reelt vil tage et arbejde, hvis de får tilbudt det. De er på den ene eller den anden form for orlov eller på førtidspension eller på efterløn – indrømmet – eller modtager arbejdsløshedsdagpenge eller kontanthjælp, eller hvad det nu ellers er. Det er de mennesker, vi taler om, og som reelt har den uddannelse, som der er brug for. Det er derfor, jeg siger, at jeg er helt villig til at fjerne ordet flaskehalsproblemer. Det er strukturproblemer. Er det de forkerter mennesker, der er gået over på en eller anden form for overførselsindkomst?

Er det reelt sådan, at der er kommet flere i arbejde?

Ministerens eget svar på det spørgsmål i november måned var, at det er der ikke: Der var 5.000 arbejdspladser mere i den seneste opgørelse – fra november måned – vi har fået fra ministeren. Men der var 16.000 flere, der var kommet i arbejde med tilskud. Det vil altså sige, at man skal trække de 16.000 fra, og så er vi altså nede på, at der var 11.000 færre i understøttet arbejde i november måned, end der var året før. Og problematikken og tallene har såmænd samme retning stadig væk. Der er altså ikke kommet flere reelle arbejdspladser, som ikke er offentligt støttede.

Jeg hørte også ministeren svare før, at hun var vældig stolt af, at der var så mange støtteordninger – nu må ministeren ikke sidde og ryste på hovedet, for det fremgik faktisk tydeligt, at støtteordninger var en god måde at støtte erhvervslivet på. Men Fremskridtspartiet synes, det er en rigtig dårlig løsning. Det, der ville være en god løsning – og det ved arbejdsministeren jo lige så godt, som jeg gør – er selvfølgelig at fjerne alle disse tilskudsordninger og derved få mulighed for at nedsætte skatten, så man kan få produktionen i vejret og få vendt hjulene igen.

Til hr. Aage Frandsen, som var inde på nogle ganske sympatiske ting, lige med undtagelse af, at hr. Aage Frandsen gerne ville flytte virksomhederne derhen, hvor der er villige arbejdstagere – sådan må jeg forstå, hvad hr. Aage Frandsen sagde – vil jeg godt sige, at hvis virksomhederne skal flytte derhen, hvor der er villige arbejdstagere til en rimelig penge, er jeg bange for, at virksomhederne flytter til udlandet, og det kan Fremskridtspartiet overhovedet ikke støtte.

Men hr. Aage Frandsen var jo også inde på, at der skulle uddannelse, uddannelse og uddannelse til – det var vist sådan, det blev sagt.

Vi er enige i, at en konstruktiv uddannelsespolitik med fjernelse af passive ydelser og en påfølgende aktivering er vigtigt; men så kommer vi til spørgsmålet om, hvem der kan klare det – arbejdsformidlingen, som jeg startede med at sige at ministeren var så begejstret for? Arbejdsformidlingen har bevist, at den ikke duer til det. Der er endog nogle kommuner, der nu beder om at få lov til at sætte det i gang på forsøgsbasis – selvfølgelig mod at få pengene med. I Farum Kommune har man endog været så flot at sige, at hvis det koster 80 mio. kr., kan man godt nøjes med at få de 40 mio. kr. med. Så sparer statskassen også 40 mio. kr., og jeg er ret overbevist om, at borgmesteren i Farum Kommune regner med, at kommunen kan tjene penge på det.

Det har Fremskridtspartiet sagt i masser af år. Det duer ikke med den arbejdsformidling, der er blevet så centraliseret i store regioner, for man har ikke fornemmelse for, hvad der sker rundt omkring, og man har ikke føling med, hvad det er for nogle arbejdstagere, der rent faktisk er tale om. Det har man ude i kommunerne, og det har man, hvis det foregår i mindre enheder.

Vi mener, at det er på høje tid, at kommunerne får arbejdsformidlingen tilbage, og at man

samtidigt får nedbrudt nogle af de faggrænser, som virker ødelæggende – det kan man gøre fra Folketingets side – og som i dag rent faktisk er den største årsag til den flaskehals, som vi hele tiden taler om, nemlig mangelen på sygeplejersker på hospitalerne. For én ting er, at de har taget orlov, og at de ikke skulle have gjort det – de skulle være blevet i deres job – en anden ting er, om det er nødvendigt, at der er fuldt uddannede sygeplejersker til alle de job, som de rent faktisk udfører.

Kunne det ikke tænkes, at noget af det, en sygeplejerske i dag bliver sat til på et hospital, kunne laves af en anden, knap så veluddannet person i sygehusvæsenet? Jeg ved, at det er tilfældet, og derfor vil jeg spørge – jeg ved godt, at det er en helt anden diskussion, men den er værd at tage med, når vi skal arbejde videre med det her: Hvad med at få nedbrudt de faggrænser, som er så utrolig omsiggribende, i særdeleshed på det offentlige arbejdsmarked?

Dagpengesystemet skal lægges tilbage, og faggrænserne skal så vidt muligt fjernes eller i hvert fald nedbrydes. Det vil bevirke, at det kan betale sig at arbejde. Det skal det nemlig kunne.

Det er sagt fra både Venstres og De Konservatives side i dag, at der er uhyggelig mange eksempler på, at det ikke kan betale sig at arbejde.

Fremskridtspartiet har fremsat et forslag om dette flere gange: det såkaldte § 75-forslag, der går ud på, at man selvfølgelig skal have fuld understøttelse i begyndelsen, men at understøttelsen siden hen bliver nedsat, hvis man siger nej til et anvist arbejde, og at det er op til den enkelte kommune at sætte de pågældende i arbejde, efter at de har ledt efter arbejde på deres eget område – og det er uanset faggrænser, vil jeg godt lige bemærke.

Med disse bemærkninger tror og håber jeg virkelig at jeg har givet regeringen et lille spark, så den kommer med noget konstruktivt og erkender, at der er et problem, og at det er et strukturproblem, som indebærer en omlægning af den måde, hvorpå vi får arbejdslivet i gang igen, således at vi ikke bare overfører flere på passive ydelser, hvilket denne regering har været utrolig god til.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Der er åbenbart ingen ende på, hvad man skal høre fra Folketingets talerstol også om arbejdsformidlingen: om, hvordan den fungerer, og især om, hvordan den ikke fungerer!

Jeg har de seneste tal fra arbejdsformidlingen om, hvordan det er gået med jobformidlingen:

Fra 1992 til 1994 er der sket en stigning i antallet af jobformidlinger fra omkring 100.000 til 204.000, altså en fordobling af produktionen – hvis man kan kalde det sådan – fra 1992 til 1994.

Jeg synes, det er urimeligt at stå her på talerstolen og påstå, at arbejdsformidlingen overhovedet ikke fungerer, når de konkrete tal viser noget ganske andet.

Jeg har i øvrigt spekuleret lidt på dette tal: ca. 200.000 formidlinger gennem arbejdsformidlingen i 1994. Hvis tallene fra Danmarks Statistik, som også har været inde i debatten her, skulle holde stik, skulle det vel reelt betyde, at omkring 100.000 havde sagt nej i denne sammenhæng, idet det var en tredjedel, der ikke ville arbejde, efter hvad jeg kan forstå på Fremskridtspartiet.

Disse tal holder overhovedet ikke vand. Der er ikke bare i nærheden af 100.000, der har sagt nej; det er ganske få, og det bliver rent faktisk indberettet, når de siger nej, i hvert fald i langt de fleste tilfælde.

Og så skulle vi igen høre, at det skal kunne betale sig at arbejde. Selvfølgelig kan det betale sig at arbejde! Men den model, som Fremskridtspartiet fremfører her, mangler egentlig bare det, som også er oplyst for Fremskridtspartiets medlemmer: at man egentlig burde møde hver morgen kl. 7 som arbejdsløs, så var den fuldt ud hjemme! Det er det eneste, som jeg synes mangler i det indlæg, der kom her fra talerstolen.

Men lad mig slå fast, at antallet af formidlinger i 1994 var 204.000.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det var dog velsignet at høre, at arbejdsformidlingen har haft 204.000 formidlinger, og at der så er så få, der reelt har fået arbejde! Det er lidt rystende, men jeg er da glad for, at selv Socialdemokratiets ordfører har fattet det. Altså må der være noget rivende galt, for det var jo det, der blev sagt.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Når Socialdemokratiets ordfører siger, at det selvfølgelig kan betale sig at arbejde, må jeg lige sige: Ja, for mange, men ikke for alle! Den seneste dagpengesatsundersøgelse viser faktisk, at blandt de fuldtidsforsikrede på normal arbejds-

løshedsforsikring er der ca. 21 pct., altså godt en femtedel – det svarer til omkring 50.000 mennesker – som får 90 pct. af den hidtidige løn, og som altså støder ind i ikke det maksimale dagpengeloft, men 90 pct.-grænsen. De får altså 90 pct. af den hidtidige løn. Det er folk, der har en forholdsvis beskednen indkomst, og hvis de får et job, er det som regel et kedeligt, beskiddt og måske endda lidt sundhedsfarligt job – sådan er verden jo desværre skruet sammen. Så det er ikke jobbet i sig selv, der er motiverende; det er pengene. Når man kan få 9 kr. ud af 10 kr. uden at gøre noget, så er man ikke aktivt arbejdssøgende! Man kan bl.a. spare transporten og udgifterne til børnepasning, og måske kan man lave lidt sort ved siden af eller reparere på huset, og så kan det ikke betale sig at arbejde for disse 50.000 mennesker. Det er virkelighedens verden!

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Så bliver jeg nødt til at gentage det for fru Annette Just: Arbejdsformidlingen har formidlet 204.000 job i 1994. Der er altså 204.000 enkeltpersoner, der fra arbejdsformidlingen er gået ud i job. Mere klart kan jeg ikke sige det – jeg håber, det er forståeligt.

Jeg vil også gerne sige til hr. Frank Dahlgaard: Jamen samtidig siger hr. Frank Dahlgaard jo, at 80 pct. af de arbejdsløse altså får under 90 pct. af dagpengesatsen. Det er også tilfældet. De får faktisk omkring 70 pct. Det er gennemsnittet.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det var da en af de groveste manipulationer, jeg længe har oplevet her i Tinget, hr. Frank Dahlgaard dér kom med: Man regner altså ud, at 50.000 mennesker i dette land får 90 pct. af deres løn i dagpenge, og derefter går man ud fra, at der er 50.000 mennesker, der ikke ønsker at arbejde! Har hr. Frank Dahlgaard overhovedet ikke tænkt på, at det faktisk godt kunne være, at en hel del af de mennesker havde lyst til at arbejde?

Bare for at tegne det hele så sort som muligt laver man altså her i debatten et regnestykke, hvor man siger: Hele den gruppe er yt; dem gider vi ikke at have noget med at gøre, for de gider alligevel ikke arbejde! Jeg synes faktisk ikke, det er særlig venligt over for den gruppe mennesker.

Jeg tror faktisk på – og det er måske dér, der er forskel på hr. Frank Dahlgaard og mig – at langt de fleste mennesker ikke vil betale den menneskelige pris, som det koster at være isoleret, føle sig tilovers og ikke du til noget. Det er jo det, der er sandheden: Når man er arbejdsløs, er man skudt ud af mange af de sociale sammenhænge, som vi andre er så heldige at få lov til at være sammen i. Det er altså også en pris at betale, og der er masser af de 50.000, der ikke ønsker at betale den pris.

Så at stille sig op her og lave et eller andet fint matematisk regnestykke, hvor man tager alle disse 50.000 mennesker til indtægt for noget negativt, synes jeg egentlig er lidt for groft.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde før: Jeg synes, det er ret imponerende, at Socialdemokratiets ordfører kan stå her og sige, at arbejdsformidlingen fungerer glimrende, fordi den har haft 204.000 henvisninger til et arbejde. Det, der er tale om, er henvisninger til et arbejde. Det er ikke 204.000 reelle arbejdere, den har fået sat i arbejde.

Det er det, der er humlen i det. Det er jo nemt nok for arbejdsformidlingen at sige: Jamen det er da glimrende, at I søger arbejde. Vi har et job, I kan søge!

Jeg vil lige gøre opmærksom på, at den debat har vi haft før, og at ministeren måtte erkende, at der skulle strammes op. Og der blev strammet op, og vi håber stadig væk på, at det kommer til at fungere – men man må altså meget undskylde, det er vistnok ikke rigtig lykkedes endnu! Men vi glæder os til en opstramning af arbejdsformidlingens regler. Om det så kommer til at fungere – ja, jeg påstår frimodigt, at jeg ikke mener, at det kommer til at fungere så godt, som hvis det var mere decentrale enheder, nemlig kommunerne, der havde ansvaret for det. Hvis kommunerne skal betale overførselsindkomsterne, har de nemlig også et økonomisk incitament til at få det til at fungere.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Glorien omkring hr. Peter Duetofts hoved skinnede jo kraftigt i sit falske lys. Han ved jo godt, at tingene hænger sådan sammen, at der er mange mennesker – herunder selvfølgelig disse 50.000 mennesker, som altså får 90 pct. af deres hidtidige indtjening – for hvem det økonomiske

incitament til at komme i arbejde ikke er særlig stort. Og i de fleste tilfælde er det menneskelige incitament – det dér med at have arbejdskammerater – det sandsynligvis heller ikke. Folk vil altså ikke være til grin, og for de 50.000 er forskellen mellem at gå ledig og at have et job nogle få kroner i timen, og hvem gider at arbejde for dét, hvis jobbet er kedeligt, beskidt og sundhedsfarligt?

Jeg må minde hr. Peter Duetoft om, at det seneste nummer af Weekendavisen har nogle oplysninger om forholdene i Ringkøbing Amt, hvor man oplyser, at arbejdsformidlingen dér, altså i Herning, måtte interviewe 100 arbejdsløse for at finde 8, der var villige til at starte på en træuddannelse med jobgaranti, og – som der står – »der var ellers job til 12«. Afbudene til en jobsamtale med de interesserede virksomheder omfattede eksempelvis udsagn om, at det faldt sammen med tøjvask, og at arbejdstøjet var beskidt og umuligt kunne nå at blive tørt før samtalen, osv.

Det er virkelighedens verden, og at sige det er ikke at hetze mod de arbejdsløse. Det er jo systemet, der gør, at det ikke kan betale sig for disse mennesker at tage et job – de vil ikke være til grin!

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Hr. Jens Peter Vernersen har ordet for en kort bemærkning, og så er det hr. Aage Frandsen, og så tror jeg vi skal tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg vil starte med at sige til hr. Frank Dahlgaard, som tog sit udgangspunkt i en avisartikel, at det var bedre, hvis han tog sit udgangspunkt i de faktiske forhold i området.

Det ligger rent faktisk sådan, at når man skal bruge nogle ledige til et uddannelsesforløb, inviterer man nogle grupper af ledige og fremlægger forløbet for dem, og sammen med den arbejdsgiver, som skal gøre brug af arbejdskraften, finder man så ud af, hvem der skal have tilbudt disse uddannelsespladser. Det er sådan, det foregår, og jeg synes faktisk, arbejdsgiverne næsten får for meget medløb, idet de også har indflydelse på, hvem det er, der skal på de kurser, som de pågældende ledige efterfølgende skal gøre brug af. Sådan fungerer det rent faktisk.

Jeg synes ikke, man skal tage udgangspunkt i diverse avisartikler, når man diskuterer de faktiske forhold – det er jo væsentligt.

Og så vil jeg én gang til sige til fru Annette Just: Det er altså 204.000 personer, der er formidlet arbejde til i 1994, og det er en fordobling i forhold til 1992. Tallene ligger der, og man kan anerkende dem eller lade være, men det er fakta.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Frank Dahlgaard sagde, at han godt kunne forstå, at nogle ledige, som kan få en forholdsvis høj dækning, nemlig 90 pct. – og det må jo så være de lavtlønnede – undslår sig, fordi de ikke vil være til grin. Og så sagde hr. Frank Dahlgaard: Tilmed er det måske et job, der er kedeligt, beskidt og sundhedsfarligt.

Men det kan jo være, at det hænger sammen med, at den aflønning, man giver folk, der har et arbejde, som er kedeligt, beskidt og sundhedsfarligt, er for ringe. Det er måske dér, det ligger.

Hr. Frank Dahlgaards svar er, at vi skal sætte understøttelsessatsen ned – for det går jeg ud fra er svaret. Jeg erindrere i hvert fald, at De Konservative stillede forslag – ikke under valgkampen, men i god tid inden – om, at man skulle ned på en 80 pct.-dækning, og det går jeg ud fra at man stadig væk mener. Det er altså den ene løsning.

Den anden løsning er rent faktisk at give en bedre aflønning til folk, som har det beskidte, det kedelige og det sundhedsfarlige arbejde. Det bør man da aflønne ordentligt i forhold til hr. Frank Dahlgaards og mit job, som både er interessant, rent og ikke sygdomsfremkaldende.

Vibeke Peschardt (RV):

Det går jo godt i Danmark. Jobsiderne i søndagsaviserne svulmer med tilbud til arbejdsstyrken, og de seneste oplysninger fra Danmarks Statistik fortæller, at ledigheden for alvor er på vej ned.

Arbejdsministeren og regeringen har bl.a. på den baggrund rettet lyset mod flaskehalsproblemet, som svagt kan skimtes i horisonten, og som skal undgås med alle midler.

Når ledigheden falder så hurtigt, som det er tilfældet nu, er skrækvisionen, at overophedning af økonomien kan føre til lønpres, inflation og højere rente, så grundlaget for at holde balancen i den økonomiske politik skrider, og det må ikke ske. Derfor skal flaskehalse på arbejdsmarkedet tages i opløbet, og derfor handlede forhandlingerne om finansloven på dette område også om at forbedre arbejdsmarkedsreformen, så arbejdsmarkedssystemet

gøres så smidigt, at efterspørgslen efter arbejdskraften kan imødekommes så hurtigt som muligt, helst med lynets hast.

Redegørelsen fortæller på udmærket vis, dels hvor opstramningerne for at forhindre flaskehalse er sket, og dels hvilke overvejelser regeringen gør sig i relation til nye initiativer.

Hr. Frank Dahlgaard var i sin ordførertale lidt inde på, at han syntes, det var svagt, men så kan jeg sige til hr. Frank Dahlgaard, at under punkt 4 i redegørelsen, »Forslag til nye flaskehalsinitiativer«, er der faktisk linet 14 initiativer op, som man måske kan være uenig i eller synes er svage; men de står der i hvert fald.

Tilskudsordningerne er strammet ved, at man har fjernet de meget populære tilskud til boligforbedringer, bl.a. for at undgå flaskehalse i bygge- og anlægssektoren. Det har vist sig at være en rigtig disposition, da der er begyndende problemer med flaskehalse i denne sektor. Der tales ikke her i redegørelsen om flaskehalse; der tales om mangelproblemer. Men mangelproblemer kan på sigt blive til flaskehalse.

For at sikre større geografisk mobilitet er der sket en lempelse af den skattemæssige behandling af transport mellem hjem og arbejde. Det skulle mindske risikoen for, at der opstår lokale og regionale mangler på arbejdskraft.

Der er også sket en stramning af rådighedsreglerne for arbejdsløse, hvorved det understreges, at betingelsen for at modtage dagpenge er, at den ledige reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at stramningen af rådighedsreglerne – og det signal, der dermed er sendt ud – ikke mindst er sket på opfordring fra Det Radikale Venstre.

Det er vigtigt for os at understrege, at arbejdsløshedsforsikring er en forsikring og ikke en delvis statsbetalt borgerløn for dem, der har tilknytning til arbejdsmarkedet – her refererer jeg til finansministeren, der var ude med en tilsvarende melding i Berlingske Tidende den 1. februar.

Jeg vil under stramningen af økonomien også nævne orlovsordningerne – bl.a. fordi de blev strammet under finansloven, men også fordi de er blevet nævnt flere gange her i dag – og jeg vil gøre det i to tempi:

For det første er der uddannelsesorlovsordningen, som er et hjertebarn for os, og som nu har fået et løft derved, at man gør ordningen med 100 pct. dagpenge til uddannelsesorlov permanent. Den er det allerbedste flaskehalsbe-

redskab, man overhovedet kan have. Desuden sikrer den en fornuftig rotation i jobbene for folk, der kan risikere at blive fyret, og for folk, der skal have inspiration, måske til et nyt job. Uddannelsesorloven er et virkelig godt instrument, som vi har arbejdet for i mange år, og som jeg godt ved blev vedtaget i KVR-regeringens tid: Det første led i den var VUS-ordningerne, og nu er de altså blevet udviklet.

Dernæst er der børnepasningsorlovsordningen, som jeg ikke vil skjule at vi en gang imellem kan have nogle anfægtelser over for. Ikke fordi den ikke er god, og ikke fordi danske borgere ikke elsker den; det gør de jo – kvinderne er helt vilde med at passe børn og blive i hjemmet – men fordi problemet er, at det på sigt kan betyde, at hvis arbejdsløsheden falder meget kraftigt, kan man altså komme til at mangle arbejdskraft. Men så længe arbejdsløsheden er så høj, som den er, mener vi, at den er et gode.

I øvrigt vil jeg henvise til, at der jo allerede er foretaget stramninger af børnepasningsorloven, hvad man også kan se af redegørelsens underpunkt 9 til punkt 4 – tror jeg det er – hvor der er forslag om, hvad der eventuelt kan gøres, hvis der igen skulle vise sig flaskehalse. Dér nævnes det, hvad man har gjort for at stramme børnepasningsorloven. Det står i det afsnit – sådan fortolker jeg det. I hvert fald betyder det, at man måske, hvis det skulle blive nødvendigt, kunne se på børnepasningsorloven i forbindelse med flaskehalsproblemer. Ministeren må rette mig, hvis jeg skulle have misforstået noget her.

Redegørelsen nævner også, hvilke nye flaskehalsinitiativer regeringen kunne overveje, hvis der bliver behov for det.

Jeg synes, det er en lang og gennemtænkt liste, der viser, hvor alvorligt regeringen ser på flaskehalsproblemerne – hvis de altså udvikler sig, hvad de meget nødtigt skulle. Der ligger her et helt klart beredskab, som antagelig meget hurtigt vil kunne føres ud i livet, lige så snart der kommer meldinger om, at problemet eventuelt er ved at vokse sig stort.

Jeg vil i flæng nævne fra listen:

Flaskehalsberedskab, informationskampagne, smidiggørelse af godkendelsesprocedurerne for kurser, som allerede er sat i gang, differentieret uddannelsesorlovsydelse, eventuel justering af retten til børnepasningsorlov osv. osv.

I Det Radikale Venstre er vi tilfredse med, at arbejdsministeren på denne måde orienterer Folketinget og giver mulighed for en ordentlig debat om et vigtigt emne for dansk økonomi.

Kikkerten skal stilles helt skarpt ind på begyndende flaskehalsproblemer, der helst skal løses, før de opstår. Derfor er det fint, at vi har fået redegørelsen, og det er fint, at vi tager debatten.

Jette Gottlieb (EL):

I samtlige statsministeråbningstaler siden 1973 har den store ledighed været et tema, som man med stor bekymring og dyb alvor har talt meget varmt om. Med stigende undren har man kunnet konstatere, at katastrofen altid har luret: Hvis arbejdsløshedstallene oversteg de 85.000 – eller få år senere de 100.000 – ville det sociale sammenbrud være en realitet! Når det magiske tal så siden er blevet til 150.000, til 200.000 og til 300.000, har man efterhånden bare løftet et øjenbryn. De mente det åbenbart ikke alvorligt, disse statsministre!

I denne periodes åbningstale gik bekymringen på det alt for store tal – de 350.000 arbejdsløse – men rummede samtidig en optimisme: Vinden var ved at vende, og der var ved at komme gang i hjulene. Arbejdsløshedstallene ville rasle ned – ja, de var faktisk begyndt på det!

Men ikke så snart var hverdagen begyndt, før temaerne blev nogle helt andre. I forbindelse med finansloven og strammingerne i arbejdsmarkedslovgivningen var flaskehalsene den monotont tilbagevendende begrundelse for hvad som helst. Nu bestod den samfundsmæssige katastrofe i, at arbejdsløshedstallene faldt. For tænk, hvis der ville begynde at mangle arbejdskraft hist og her!

Faktisk måtte man konstatere, at samfundet rent ud sagt ikke havde kunnet fungere i 1980'erne og 1970'erne. Det må jo være logikken, når der kun havde været 200.000, 100.000 og 85.000 arbejdsløse.

Ser man på flaskehalsredegørelsen, er problemet, at ledigheden nedbringes med stor hast og i løbet af 1995 kan forventes at falde til under 300.000. Ja, man kan næsten læse, at 250.000 eller 9 pct. er en absolut nedre grænse for, hvor lidt arbejdsløshed der kan tolereres – Ellers får man struktur- eller flaskehalsproblemer.

Jamen det er jo fantastisk frækt! I realiteternes verden, hvor det handler om mennesker og ikke om statistik, er der altså 300.000 arbejdsløse mennesker, og det er ved at være for lidt, hvis man i parentes bemærket fortsat skal sikre sig, at de bevirker et passende nedadgående tryk på løn- og arbejdsforhold. I arbejdsmarkedsrådenes vurdering af strukturproblemerne på

arbejdsmarkedet i fjerde kvartal fremgår, at ifølgende regionerne er det væsentligste strukturproblem på arbejdsmarkedet fortsat mangelen på nye arbejdspladser.

I arbejdsministerens redegørelse konkluderes det, at der i øjeblikket er få flaskehalsproblemer, bortset fra den offentlige sektor, hvor den begrænsede uddannelseskapacitet har medført, at der især er mangel på sygeplejersker, jordemødre, hjemmehjælpere, social- og sundhedsassistenter og uddannede pædagoger.

Hvem skal klynges op for det? I hvert fald ikke de mennesker, der søger ind på uddannelserne og bliver afvist på grund af manglende uddannelseskapacitet. Ansvarer ligger klart placeret hos de skiftende regeringer – og ikke bare den foregående – og Folketingets flertal, der bevidst og med åbne øjne har skabt problemet.

I den private sektor er problemet endnu mere begrænset til dels bestemte regioner, dels ganske få områder, f.eks. bygge og anlæg, men det kan blive værre, konkluderer ministeren. Naturligvis kan det blive værre, al den stund arbejdsgiverne ikke rører en finger for at sikre en fortsat uddannelse af ny arbejdskraft, og her ligger det egentlige problem.

Arbejdsgiverne har i adskillige år forsømt at bidrage til vedligeholdelse af arbejdsstyrken, både hvad angår lærlingeuddannelser og efteruddannelser. Arbejdsgiverne har mistet enhver evne til at planlægge. Ferieperioderne kommer hvert år som en uforudset begivenhed, der skaber et arbejdskraftproblem, som næsten berettiger til force majeure.

I 1992 blev der indgået det laveste antal uddannelsesaftaler siden 1984, og næsten 10.000 pladssøgende unge mennesker fik ikke nogen plads. Det er de mennesker, der som nyudlærte skulle søge jobbene nu. Lige nu er der ca. 8.000 unge mennesker, der forgæves søger praktikpladser, deraf 3.000 inden for netop de erhvervsområder, der nævnes som truende flaskehalsområder.

Her må vi gøre opmærksom på en logisk sammenhæng, som arbejdsgiverne må gøre sig klart: Hvis de fralægger sig ansvaret for at uddanne og vedligeholde arbejdskraften, er de ganske enkelt i færd med også at afskrive sig retten til at lede og fordele arbejdet. For at bruge en parallel til de formuleringer, der hidtil har været brugt af borgerlige i debatten om arbejdsløse, må vi konstatere, at arbejdsgiverne er en samling forkælede klynkere, der læner sig tilbage og bare venter på, at staten skal løse problemerne for dem.

De få arbejdskraftmangelproblemer, der er eller måtte opstå, kan løses og burde være løst med en øget tillærings- og uddannelsesindsats, og derudover er det en uartighed over for de 300.000 mennesker at tale om mangel på arbejdsløse. Det burde stoppes, og i stedet for skulle vi finde nogle løsninger på, at der manglede job.

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med at takke ministeren for redegørelsen, og jeg tror også, debatten i dag har vist, at flaskehalsproblemerne er noget, vi alle ser på med stor bekymring og vil være med til at forberede ikke går grassat. Redegørelsen har også i sin indledning slået fast, at hvis man ikke gør det, vil prisen blive et lønpres og en underminering af den økonomiske politik, som en række partier herinde har ansvaret for, og som vi derfor selvfølgelig står vagt om.

Jeg synes, redegørelsen viser, at regeringen tager denne sag alvorligt. Jeg kan overhovedet ikke forstå de angreb, der har været på regeringen i dag for, at den ikke skulle tage det alvorligt. Jeg synes netop, redegørelsen markerer, at det er noget, arbejdsministeren og den øvrige regering selvfølgelig er bekymrede over, og det er CD enig i.

Vi er tilfredse med den indsats, der ligger i redegørelsen, og i det, der er sket indtil nu. Den finanspolitiske opstramning, som var nødvendig og også var forudsat i forbindelse med skattereformen osv., står vi selvfølgelig bag. Den øgede mobilitet og stramningen af rådighedsreglerne er jo vigtig, og jeg er meget enig i det, jeg tror den socialdemokratiske ordfører har understreget et par gange, nemlig at dette dels drejer sig om en rimelighedsbetragtning, dels også om den grundlæggende folkelige forståelse for det økonomiske system for de arbejdsløse.

Det er jo et spørgsmål, hvor længe vi kunne blive ved med at køre det dagpengesystem, vi har, hvis man igen og igen og igen så situationer med ledige job, der ikke kan blive besat, og derfor handler det i virkeligheden grundlæggende om forståelse af velfærdsstaten. For det er klart, at på et eller andet tidspunkt får fru Ulla Tørnæs og hr. Frank Dahlgaard medvind i deres argumentation mod dagpengene, hvis man ikke får stoppet disse ting. Så både det med den øgede mobilitet og stramningen af rådighedsreglerne er ganske vigtige ting i den sammenhæng.

Orlovsordningerne, som også flere har nævnt, er blevet en lidt central ting. Jeg vil da gerne sta-

dig væk glæde mig over, at CD, i øvrigt sammen med SF, var de første i dette Ting, der talte om orlov engang i 1970'erne, og vi mener stadig væk, at orlovstanken er rigtig.

Vi mener, at det er alt for snævert at se orlovsordningerne alene ud fra et arbejdsmarkedspolitisk synspunkt, idet orlovsordningerne også har andre formål. Uddannelsesorloven er et af de bedste tilskud til dansk erhvervsliv, vi overhovedet har lavet, fordi den giver virksomhederne mulighed for at få den uddannede arbejdskraft, som de har brug for, og der er ingen diskussion om, at børnepasningsorloven er et ganske stort fremskridt for familiepolitikken her i landet. Jeg synes, man skal passe lidt på, at man ikke i sine evindelige angreb på orlovstanken i virkeligheden er med til at underminere to nok så vigtige politiske områder.

Så har vi sabbatorloven, og den er vi tilhængere af, men jeg vil da godt gentage, hvad jeg sagde, da vi i sin tid diskuterede stramningerne af den, at vi naturligvis opfatter sabbatorloven som en orlovsordning, der er afhængig af, at der er mange arbejdsløse i samfundet. Hele grundtanken i sabbatorloven er jo, at i stedet for mennesker, der bliver ødelagte, frustrerede og dårlige af at gå ledige, mens en anden gruppe mennesker er ved at blive fuldstændig blå i hovedet af at slide sig op, skal man lade dem, som gerne vil slippe for sliddet i en periode og beskæftige sig med noget andet, gå ledige og lade de ledige komme ind og gøre det arbejde, som de higer efter.

Derfor må jeg selvfølgelig også sige, at kommer vi i den situation, hvor der er meget få ledige i det danske samfund, er vi nødt til at tage stilling til, om der er plads til en sabbatorlov. De to andre orlovsordninger har som sagt nogle andre politiske aspekter i sig, men det her er naturligvis en orlovsordning, hvis fortsættelse vi i løbet af nogle år, når vi ser, hvordan det udvikler sig, må tage stilling til.

Mobiliteten har jeg nævnt, og den anser vi altså for en vigtig ting. Vi håber, at de tiltag, regeringen har lavet, kommer til at hjælpe, sådan at der bliver en større flyttelyst i Danmark.

Det bedre samarbejde, som også er nævnt i redegørelsen, mellem arbejdsformidling, virksomheder og uddannelsesinstitutioner er vel i virkeligheden krumtappen og det, der har kikset i for mange år. Virksomhederne og arbejdsformidlingen og uddannelsesinstitutionerne har

ikke gjort det, de burde gøre, nemlig tale med hinanden om, hvad det er for en arbejdskraft, og hvad det er for kvalifikationer, vi har brug for i løbet af en eller anden tidshorisont. Lad os dog investere i den uddannelse, der sætter ledige i det lokale område i stand til at gå ind på arbejdsmarkedet.

Der er en anden side af det problem, og den bliver også lige nævnt i redegørelsen, og det er, at det selvfølgelig også kræver en planlægning i virksomhederne. Jeg erkender, at der er virksomheder, der ikke kan have en lang planlægningshorisont, men derfor må vi nu alligevel presse på for, at virksomhederne altså ikke pludselig med dags varsel finder ud af, at de nu af en eller anden grund er nødt til at have ekstra arbejdskraft med den og den uddannelse. Man er naturligvis nødt til at prøve at planlægge sådan, at der er mulighed for et samarbejde med arbejdsformidlingen og uddannelsesinstitutionerne.

Jeg synes, man har været lidt unfair over for arbejdsministeren og over for regeringen i denne debat, for en række af de tiltag, der er nævnt i redegørelsen, er nogle, vi har aftalt i forbindelse med den finanslov, der blev vedtaget før jul. Hvad har vi i dag? Den 8. februar. Det er altså ikke engang halvanden arbejdsmåned efter, at det er vedtaget, og så stiller man sig allerede op i dag og tordner om, at det ikke virker.

Det synes jeg nu nok er lige stærkt nok. Det ville man ikke gøre på ret mange andre områder. Der ville man sige, at vi har strammet dér og dér, vi har lavet det tiltag osv., og det skal vel have mere end halvanden måned til at virke. Men i dag er debatten gået på, at det ikke var nok, at det ikke virker, at det er dårligt, og at regeringen ingenting vil, i stedet for at sige: O.k., vi har også dér et fælles ansvar for at få disse ting til at virke, men det får man altså ikke på 8 uger.

Vi er i CD tilfredse med det øgede beredskab, informationskampagnen for at øge samarbejdet, som jeg nævnte før, den øgede overvågning og analyse for at forebygge flaskehalsproblemer – det er selvfølgelig det, der er det vigtigste – afbureaukratiseringen, der er nævnt, og flaskehalsberedskabet, når skaden er sket; det er selvfølgelig også vigtigt, at man griber ind, når man pludselig opdager en sådan.

Vi vil godt melde, at for os er forebyggelsen selvfølgelig det centrale, som jeg går ud fra at den også er det for regeringen. Jo mere man kan forebygge, desto bedre. Det er godt, man kan

udbedre en skade, men det skal være en særsituation; hovedsituationen skal selvfølgelig være forebyggelse.

Så er der selvfølgelig hele kampen for at få rådighedsreglerne overholdt og få hele den opstramning til at fungere, og dér må jeg altså sige, at det ikke kun er arbejdsformidlingen, man skal skyde på i denne sammenhæng. Man må måske også en gang imellem kigge lidt på virksomhederne og spørge: Har virksomhederne været gode til at melde tilbage, når der var arbejdskraft, som ikke helt virkede efter hensigten, f.eks. folk, der var der en dag eller to og ikke ville blive der?

Jeg synes, vi under forhandlingerne så adskillige eksempler på, at det var lettere for virksomheden ikke at melde tilbage, for hvorfor skulle den tage slagsmålet? Så siger jeg bare, at man skal tage slagsmålet, for at vi kan komme de skævheder til livs, som eventuelt måtte være.

I CD er vi også tilfredse med, at man i redegørelsen slutter med en lidt bredere indfaldsvinkel til spørgsmålet, og det er både med hensyn til uddannelse, mobiliteten igen og til forhandlinger mellem amt, kommuner osv. Man skal måske også inddrage andre politiske områder i denne kamp. Det kan vi vende tilbage til, men det er klart, at det ikke kan ses isoleret. Det må ses i sammenhæng med mange forskellige tiltag i samfundet.

Alt i alt har vi ikke set noget som helst tegn hverken i den grønne redegørelse eller i debatten i dag på, at regeringen ikke tager det her alvorligt. Tværtimod mener vi faktisk, at regeringen har gjort uendelig meget mere end den borgerlige regering, som vi selv var et godt medlem af, gjorde tilbage i 1980'erne. Det er da altid meget godt at være klog, men det er måske bedre at være bagklog i denne sammenhæng, og det kan godt være, at vi dengang skulle have gjort mere. Det er så let at sige i dag; men skal vi ikke prøve? Og det skal så være mine sidste forsonende ord.

Jeg synes også, at alle parter under debatten i dag har været for hurtige til at fortælle, hvem der var de gode, og hvem der var de slemme. Sandheden er jo, at den situation, der var i 1980'erne, og den, der er i dag, har mange partier været indblandet i. Det er ikke kun regeringspartier eller V og K; vi har også et fælles ansvar her.

Jeg synes en gang imellem, det er lidt synd, at når man ikke sidder i regering, kan man det hele under folketingsdebatterne, men når man sidder

i regering, glemmer man nogle af de gode løfter, fra dengang man var uden for. Skulle vi ikke blive enige om, at der er fem partier herinde – de tre regeringspartier, Venstre og De Konservative – der stort set har båret alle de centrale økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige politiske områder i en lang årrække? Derfor har vi et fælles ansvar for det, så det kunne være, vi skulle tale pænt til hinanden i stedet for bare at sige, at de andre er dumme.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Hr. Peter Duetoft svingede sig ret kraftigt op, men faldt så ned til sidst, og det kan jeg da godt forstå. Hvis han havde hørt efter de forskellige ordførertaler, ville han have hørt, at der jo var ganske meget forsonlighed i dem. Fra Det Konservative Folkepartis side blev det ganske klart sagt, at det her er step i den rigtige retning, og der blev nævnt nogle konkrete ting i redegørelsen, som vi direkte sagde var gode.

I den historiske debat, vi havde i starten, nævnte jeg selv, at skattereformen, som var en vigtig ting, lavede Socialdemokratiet og den daværende borgerlige regering i fællesskab og var derved med til at lave Danmark om til et opsparingsamfund.

Men når hr. Peter Duetoft svinger sig op, glemmer han, at Danmark uden sammenligning har verdens mest generøse dagpengesystem med den højeste kompensationssats i den længste tid. Hr. Peter Duetoft spurgte tidligt i debatten, hvad De Konservative ville, og sagde, at vi kom med så mange kritiske punkter, men jeg har allerede nævnt, at vi for 10 måneder siden lagde dette forslag om vækst og velstand frem. Det er et helt konkret forslag om, hvad vi vil på dagpengeområdet.

Det er meget naturligt, at man tager de bredere ting med, når man synes, at man ikke har steppet tilstrækkeligt i den rigtige retning. Men at udlægge det, som om der er bål og brand i Danmark, er en forkert udlægning.

Det var interessant, at hr. Peter Duetoft sagde om børneorloven, at den var en kæmpesucces. Det er jo ingen kunst at få succes ved at dele en masse penge ud, for at folk kan gå derhjemme, men hr. Peter Duetoft sagde også, at vi afhængig af udviklingen om nogle år måtte se på, om den skal fortsætte. Ja, lad os se på det; hr. Peter Duetoft og jeg er måske ikke så langt fra hinanden endda.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Frank Dahlgaard og jeg er uendelig langt fra hinanden, for hr. Frank Dahlgaard hører ikke efter, hvad jeg siger. Det var nemlig ikke børneorloven, jeg talte om, men faktisk sabbatorloven; børneorloven roste jeg ud fra familiepolitiske synspunkter, og uddannelsesorloven ud fra erhvervspolitiske synspunkter. Der var vi lidt langt fra hinanden.

Nu kan hr. Frank Dahlgaard jo af gode grunde ikke helt vide, hvad der skete i Folketinget før sidste valg. Han var måske så optaget andre steder af at revolutionere verden, at han ikke helt fulgte med i, hvad der foregik i Folketinget. Men når hr. Frank Dahlgaard taler om, at vi i Danmark har det mest generøse dagpengesystem, er det rigtigt. Hvad er prisen så for det? Når jeg spørger sådan, er det, fordi hr. Frank Dahlgaard øjensynlig ikke har fundet nogen som helst anledning til at sætte sig ind i den diskussion om varslingsregler, som vi havde et voldsomt slagsmål om både internt og eksternt for et lille års tid siden. Kendsgerningen er, at prisen for, at virksomhederne kan slippe hurtigere af med arbejdskraft i det danske samfund, end man kan i andre europæiske lande, er, at vi samtidig betaler de mennesker, der så ikke længere har noget arbejde, en højere sats. Sammenligner man med udlandet, er det langt, langt, langt sværere at ville have en fleksibel politik på virksomhederne. Til gengæld betaler man så heller ikke så meget, når der er de lange varsler. Det var hele den diskussion, vi havde for 1 år siden, hvor arbejdsmarkedets parter, industrien og erhvervslivet sagde, at vi for guds skyld ikke måtte ændre varslingsreglerne, og de vidste godt, at prisen for de korte varsler var de høje dagpenge.

Hr. Frank Dahlgaard skal lade være med på Det Konservative Folkepartis vegne at stille sig herop og give udtryk for en politisk linje, der siger, at dagpengesystemet er alt for generøst, så dér må vi skære ned, for det første krav fra lønmodtagerkredse og fra en række partier i dette Folketing ville fint nok være, at prisen for dette ville være lange varsler. Vi hørte altså for 1 år siden, hvor galt det så ville gå, og det skal hr. Frank Dahlgaard lige huske.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Der har da været sagt fordragelige ord i debatten, men det har været et problem, synes jeg, at

den gang på gang har været gennemsyret af mistillid. Vil de nu arbejde? Er de nu til rådighed? Vi har så stor en gruppe; vil den, eller vil den ikke? Den mistro, der hænger i luften også efter sådan en debat, føler jeg er ganske ubehagelig, og jeg vil godt sige til hr. Frank Dahlgaard, at det ikke er, fordi jeg er sart, men fordi jeg ved, at det i den anden ende er mennesker, det drejer sig om.

Det synes jeg vi skulle tænke på, også når vi kommer med vores politiske udmeldinger, for der er altså hele tiden på dette område ganske almindelige mennesker i den anden ende, som bliver berørt af beslutningerne og også af den mistillid, som jeg synes der kan være til disse grupper.

Om vores dagpengeregler vil jeg godt sige, at de altså indeholder en betydelig grad af erhvervsstøtte, som jeg måske synes næsten tangerer noget, der er for flot; men det er en ganske anden sag, der ikke er til debat her i dag.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Frank Dahlgaard har et par gange viftet med et konservativt dokument: »Vækst og Velstand«. Jeg vil spørge hr. Frank Dahlgaard: Er det deri, Det Konservative Folkeparti foreslår, at dagpengesatsen skal være 80 pct. og ikke 90 pct., men at maksimumsbeløbet kan hæves – jeg kan ikke huske tallet – og at perioden kun kan være 4 år? Er det dér, man foreslår det? Det vil sige en dagpengeordning, som indebærer, at lavtlønnede skal have mindre i dagpenge, at alle skal have det i kortere tid, men at højtlønnede, som hr. Frank Dahlgaard selv er, vil kunne få en højere dagpengesats. Jeg synes bare, hr. Frank Dahlgaard skal svare på det i stedet for hele tiden at vifte med et dokument, som vi måske ikke alle sammen sådan lige har ved hånden; jeg har det ikke, men jeg har en rimelig hukommelse.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg ved snart ikke, hvem jeg skal bruge den korte bemærkning på. Jeg tror, jeg vælger hr. Aage Frandsen.

Det, som blev refereret, er ikke helt forkert husket, og med det forslag nærmer man sig mere til de dagpengeregler, man har i en række andre lande, hvor der er en anden profil for dagpengenes ydelse. Det er også rigtigt, at med det helt konkrete konservative forslag, der er

lagt frem, vil Danmark fortsat have det mest generøse og fornemste dagpengesystem i verden.

Jeg vil gerne sige til hr. Peter Duetoft, at jeg da er fuldstændig klar over, hvad der er foregået, for selv om jeg ikke har været medlem af Folketinget, har jeg alligevel fulgt lidt med.

Vi har nogle meget, skal vi sige arbejdsgivervenlige regler for afskedigelse, som man misunder os i Sverige, Norge, Tyskland og i de fleste andre lande, og der er en vis sammenhæng mellem dem og dagpengene. Men at vi lige præcis skulle have fundet den rigtige balance, er der ikke noget der tyder på, når man ude i virkeligheden oplever, hvordan det foregår.

Når jeg er ude og holde tale og siger nogle af de ting, som jeg har sagt her i dag, og jeg siger dem grovere ude omkring, er der voldsomme reaktioner, og ganske ofte er der en dame – det er altid en dame – som rejser sig op og siger, at nu synes hun alligevel, at man kaster sig for voldsomt over Frank Dahlgaard, ligesom det er sket her i dag, for hun er faktisk arbejdsløs og kunne ikke drømme om at tage et job. Andre gange siger hun, hun kender én i opgangen, som er på dagpenge, og som ikke kunne drømme om at tage et job, fordi dækningen er så høj og man kan spare en række udgifter og sådan noget.

Dér har vi så problemet mellem det socialt forsvarlige og det, at det økonomiske incitament helt er borte, og jeg tror nok, at vi er tippet for meget ned i den ene grøft, må jeg sige til hr. Peter Duetoft.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Det, der i første omgang får mig herop, er igen hr. Jens Peter Vernersens bemærkninger om mistænkeliggørelse og mistillid. Det, at jeg giver udtryk for, at jeg finder, at et regelsæt ikke fungerer optimalt, må stå for hr. Jens Peter Vernersens egen regning, at han tolker det som mistænkeliggørelse. Jeg gør opmærksom på, at det regelsæt, der er, efter Venstres opfattelse kan og bør justeres.

Jeg synes ikke, vi behøver gentage den diskussion, vi har haft tidligere i dag, men jeg synes dog, det er nødvendigt at pointere, at det altså er hr. Jens Peter Vernersen og ikke mig, der bliver ved med at lægge op til, at der sker en mistænkeliggørelse af de ledige.

Jeg vil gerne sige til hr. Peter Duetoft, at jeg synes, hr. Peter Duetoft skal bevare fodfæstet.

Hr. Peter Duetoft bryster sig af, at CD gerne vil være med til at kigge på sabbatorlovsordningen. Det er da klart, for sabbatorlovsordningen er ifølge finanslovaftalen en forsøgsordning, som skal justeres. Der står oven i købet, at den gælder frem til 31. marts 1999, og når der er tale om en forsøgsordning, går jeg ud fra, at hr. Peter Duetoft udmærket er klar over, at det er meget naturligt, at man så ser på, hvorvidt forsøget har fungeret eller ej.

Jeg synes nok, hr. Peter Duetoft bør bevare fodfæstet og ikke bryste sig af ting, som i og for sig er ganske overflødige.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Normalt har jeg vist et meget godt fodfæste, så det går vel alt sammen.

Jeg vil godt sige til hr. Frank Dahlgaard, at jeg så kun her ved slutningen af debatten kan konstatere, at hr. Frank Dahlgaard holder foredrag de forkerte steder og øjensynlig steder, der ikke er repræsentative.

Jeg rejser faktisk også land og rige rundt, og jeg diskuterer faktisk også disse ting, og der er aldrig hverken herrer eller damer, der rejser sig op og siger det dér. Hvis hr. Frank Dahlgaard har 250 møder om året, er der 250 mennesker, der rejser sig op og fortæller det til hr. Frank Dahlgaard ud af en arbejdsstyrke på ganske mange mennesker. Skulle det sige noget som helst?

Nu kunne det jo også være, at hr. Frank Dahlgaard med sin meget sprudlende, idealistiske og gode facon måske provokerer nogle til at sige ting, de ellers ikke ville sige, og som måske ikke er helt velovervejede; det kunne jo godt være, at når de kom hjem i lønkammeret og tænkte tingene rigtigt igennem, så hang det faktisk ikke sådan sammen.

Det kunne være, at hr. Frank Dahlgaard og jeg skulle til at tage møder sammen, for hvis vi gjorde det, kunne vi se, om de rejste sig eller satte sig, for hr. Frank Dahlgaard møder altid én, der siger sådan, og jeg møder som sagt aldrig nogen. Det bliver et spændende eksperimentet.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg ved ikke rigtig, om jeg kan anbefale hr. Peter Duetoft at tage møder med hr. Frank Dahlgaard, men det tror jeg nok, for de er faktisk meget fornøjelige. Vi har nemlig fælles kredsopstilling, så jeg kan helt bekræfte hr. Frank Dahlgaards

udsagn før om, at han er grovere ude på møderne, end han er her, så nogen form for disciplinering er der dog forbundet med at komme i Folketinget, og det kan man under alle omstændigheder glæde sig over.

Jeg synes faktisk, at der er sagt mange gode ting i denne debat. Man har selvfølgelig også sagt nogle knubbede ord til hinanden, men tilbage synes jeg står, at man lægger megen vægt på, at der er et effektivt og godt beredskab, som kan forebygge flaskehalse. Det er i hvert fald en ting, som jeg godt vil udlede af debatten.

En anden ting, jeg godt vil udlede af debatten, er, at der ikke fra nogens side sættes spørgsmålstegn ved, at den bedste måde at forebygge flaskehalse på er ved uddannelse. Uddannelse er det instrument, der også kan få udbudet og efterspørgslen af kvalifikationer til at gå op i en højere enhed og dermed også være med til at forebygge strukturløsheden, som jo handler om, at der ikke er nok, der har de kvalifikationer, som bliver efterspurgt. Her er svaret og løsningen uddannelse, og jeg fornemmer i hvert fald, at selv om det måske ikke bliver så direkte sagt, som jeg gør her, er det trods alt god tone i den forbindelse.

Det fører mig frem til at svare på et spørgsmål, som blev stillet meget tidligt i debatten, om, hvorfor regeringen havde udsat voksen- og efteruddannelsesreformen. Vi har faktisk ikke udsat ambitionen om fortsat og vedvarende at udbygge voksen- og efteruddannelsesområdet, hvad enten det nu handler om almene uddannelser, faglige arbejdsmarkedsuddannelser, eller hvad det måtte være. Det, vi har udsat, er en reform af strukturerne, fordi vi gerne vil have et så godt beslutningsgrundlag som overhovedet muligt, gerne vil have arbejdsmarkedets parters medspil til det og partier her i Folketinget med i den diskussion. Man kan altså ikke drage den konklusion, at vi udsætter hele øvelsen og lægger uddannelsesbolden død; tværtimod gør vi lige præcis det modsatte.

Det, at vi diskuterer flaskehalse på arbejdsmarkedet, er faktisk et udtryk for den glædelige omstændighed, at der er økonomisk vækst og fremgang i beskæftigelsen, som fru Vibeke Peschardt så præcist sagde det. Når debatten om flaskehalse kommer i tide, har den den væsentlige funktion at skabe opmærksomhed om noget, der kunne gå hen og blive et oven i købet meget stort problem, hvis vi ikke gjorde noget ved det og bare lod stå til; men det gør regeringen ikke.

Vi har i forbindelse med finansloven, som det også er blevet sagt her i dag, været styret af hensynet til, at der ikke sker en overophedning af økonomien med en eventuel fare for flaskehalse på arbejdsmarkedet, og vi har med et meget bredt flertal på en række punkter tilrettelagt det sådan, at det økonomiske opsving ikke begrænses af mangel på arbejdskraft, så vi får en balanceret og stabil økonomisk udvikling.

Det, vi har lagt vægt på i arbejdsmarkedslovgivningen, hvad enten det er arbejdsmarkedsreformen, eller det er uddannelsesreformerne, er dels hensynet til en opkvalificering af arbejdsstyrken, dels ønsket om at sikre den bedste og mest smidige tætte kontakt mellem virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og udbudet af arbejdskraft.

Det er vigtigt for mig at få understreget, at arbejdsmarkedspolitikken jo spiller en afgørende rolle i bekæmpelsen af flaskehalse på arbejdsmarkedet, men den kan ikke løse eventuelle flaskehalsproblemer alene. Der er behov for ikke mindst finanspolitisk, at det bliver indrettet på en sådan måde, at man tager hensyn til det økonomiske opsving, og jeg har sådan set været glad for diskussionen i dag, for der har hele tiden været det underliggende hensyn at fastholde det økonomiske opsving og sørge for, at det ikke skaber grundlag for inflation, lønpres osv. Det er faktisk noget af dét, der har været enighed om, selv om vi ikke er helt enige om metoderne til at opnå det.

Vi har jo et ganske godt overvågningsapparat, hvis man kan sige det sådan. Vi har arbejdsmarkedsrådenes redegørelser, der kommer hvert kvartal, og hvor man får en vurdering. Ud fra den er det vores vurdering, at der stort set kun kan konstateres flaskehalsproblemer inden for de dele af den offentlige sektor, der har med sundheds- og socialområdet at gøre, og uden at slå hinanden for meget oven i hovedet kan jeg sige, at baggrunden for det – som vi jo også har været inde på her i diskussionen i dag – er fortidens synder, som vi trækker rundt med.

Redegørelserne har også vist, at der i visse egne af landet er begyndende flaskehalsproblemer i den private sektor. Det er inden for træ- og møbelindustrien, bygge og anlæg og jern- og metalindustrien. Problemerne vil nok blive presserende inden for bygge- og anlægssektoren, og her kan der faktisk være fare for, at mangelproblemerne breder sig. Vi husker jo alle – det har debatten også meget klart vist – midten af 1980'erne, hvor flaskehalse på netop dette

område bidrog til lønpres og var medvirkende årsag til konjunkturomslaget fra 1987 til 1988.

Det er det, vi i regeringen vil gøre alt for ikke gentager sig. Derfor er der på det arbejdsmarkedspolitiske område behov for, at AF og uddannelsesinstitutionerne sætter yderligere fokus på flaskehalsindsatsen i den kommende tid. Selv om der er gjort et stort stykke arbejde af AF, af de regionale arbejdsmarkedsråd og af uddannelsesinstitutionerne, er det vigtigt at fastholde, at det er samspillet regionalt, der spiller en meget vigtig rolle.

De regionale arbejdsmarkedsråd har faktisk også prioriteret flaskehalsindsatsen meget højt. Der er således afsat 370 mio. kr. til en særlig flaskehalsindsats. Dertil kommer, at arbejdsmarkedsuddannelsescentre har afsat en fleksibilitetspulje, som kan anvendes til at dække lokale uddannelsesbehov inden for områder, hvor der er risiko for flaskehalse.

Den lediges geografiske og faglige mobilitet er selvfølgelig også afgørende for, om AF's muligheder er gode nok til at hjælpe virksomhederne. I den sammenhæng har vi i forbindelse med finansloven præciseret de lediges pligt til at overtage formidlet arbejde og muligheden for at iværksætte særlige formidlingsaktiviteter samt give fleksibilitetsfremmende ydelser.

Jeg tror, det var fru Ulla Tørnæs, der spurgte til den fleksibilitetsfremmende ydelse, og jeg kan dertil sige, at det er rigtigt set, at det er en forholdsvis begrænset andel af de ledige, der har søgt og fået bevilget midler af den flaskehalsforebyggende pulje.

I den forbindelse kan jeg oplyse, at det er min agt her i løbet af februar eller måske først i marts at udsende en ny bekendtgørelse, som på fire punkter lemper den flaskehalsforebyggende pulje. Det ene er at skabe en bedre mulighed for fleksibilitetsfremmende ydelse til beskæftigede. Det andet er en lempelse af kravet om, at der ikke må kunne formidles passende arbejde fra fraflytningsstedet. Det tredje er en fjernelse eller en lempelse af kravet om 6 måneders beskæftigelse. Endelig for det fjerde en vurdering af refusion af udgifter i forbindelse med fraflytning af bolig.

Vi gør således noget for at få den fleksibilitetsfremmende ydelse til at fungere bedre, til at ramme flere, og håber også derigennem på at fremme den geografiske mobilitet, lige så vel som vi igennem uddannelse skal understøtte den faglige mobilitet.

Men det, jeg synes er helt afgørende vigtigt også at sige i denne sammenhæng, er, at hvis ikke virksomhederne selv lever op til deres ansvar om i tide at melde deres behov for arbejdskraft til arbejdsformidlingen, og hvis ikke de tager lærlinge ind, hvad enten det er unge lærlinge, eller det er voksenlærlinge, i et nødvendigt omfang, så har AF og uddannelsesinstitutionerne ikke en jordisk chance for i tide at formidle eller uddanne den rette arbejdskraft til virksomhederne.

Desuden bør uddannelsesinstitutionerne naturligvis være overordentlig opmærksomme på de signaler, som AF og virksomhederne giver med hensyn til fremtidige kvalifikationsbehov. I den sammenhæng kan det da godt være rigtigt, som det blev nævnt af Venstres ordfører, at de små virksomheder med hurtig gennemstrømning kan have sværere ved det end større virksomheder. Fint nok! Jamen så lad os hjælpe hinanden med det.

Både arbejdsformidlingen og uddannelsesinstitutionerne har faktisk faglig kompetence til at understøtte, at man også i de små virksomheder kan få andel i de uddannelsesressourcer, som vi i regionerne har til dem. Men det er selvfølgelig også vigtigt – og det er i øvrigt også et af de fjorten forslag – at vi har fokus på de små og mellemstore virksomheder, og de behøver ikke at være bange for at diskutere hverken med arbejdsformidlingen, arbejdsmarkedsrådene eller uddannelsesinstitutionerne. Vi vil dem det godt; vi vil nemlig sikre, at de kan få den arbejdskraft med de kvalifikationer, som er nødvendige.

Jeg skal ikke komme meget ind på de 14 forskellige konkrete forslag, der er i redegørelsen. Der har været talt om dem alle sammen under denne debat, og jeg kan sige, at jeg er glad for den tilkendegivelse, som hr. Frank Dahlgaard kom med, når det drejer sig om det mere langsigtede, der bliver lagt op til her, nemlig et forslag, som godt kan være et noget kontroversielt forslag i redegørelsen. Jeg har jo lagt op til en drøftelse med de kommunale organisationer om mulighederne for helt eller delvis at overflytte midlerne fra såvel de statslige som de kommunale jobtræningskoter til de regionale arbejdsmarkedsråd og dermed få frigjort en meget væsentlig del af den samlede ramme, så den kan kanaliseres over i den private sektor i forhold til væksten dér.

Jeg vil kvittere for den meget positive melding, for det bliver selvfølgelig et område, vi

dels skal have diskuteret her i Folketinget, dels skal have diskuteret med de kommunale organisationer, og vi skal selvfølgelig gøre det på en sådan måde, at noget af den service i kommunerne, der er knyttet til tilskudsarbejdspladser, ikke fuldstændig skrider væk under benene på vores kommunale folk rundt omkring. Jeg håber i hvert fald på en positiv og fordomsfri diskussion.

Jeg foreslår konkret, at man kan justere afregningsprincipperne, så afregningen til kommunerne sker efter regning og ikke sådan, at de sidder med en forventning om, at de skal have x eller y antal langtidsledige til de og de projekter. Det skal altså indgå som et arbejdsmarkedspolitisk redskab i højere grad, end tilfældet er i dag.

Afslutningsvis vil jeg gerne slå fast:

At der lykkeligtvis ikke er en ubredt mangel på arbejdskraft, og at der arbejdes ihærdigt med at få tilgodeset den mangel, der er, på en sådan måde, at det ikke udvikler sig.

At der i forbindelse med finanslovaftalen og de foreslåede initiativer, som der i hvert fald ikke har været nogen der har talt imod, er sat ekstra fokus på imødegåelsen af flaskehalse på arbejdsmarkedet.

At man i arbejdsmarkedsreformen på uddannelsesområdet i det store og hele har de redskaber og midler, der skal til for at løse flaskehalse på arbejdsmarkedet.

At – og det er måske ikke helt uvigtigt at få understreget – det er de regionale arbejdsmarkedsråd, der har ansvaret og kompetencen til at tilrettelægge flaskehalsindsatsen, så den er tilpasset lokale behov i et tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne.

Når jeg siger det, er det, fordi nogle af de spørgsmål, som lidt skarpt er blevet rettet til mig meget konkret, er jeg ikke i stand til at svare på, for den rigtige løsning på et flaskehalsproblem i Ringkøbing er måske ikke den rigtige løsning i København eller i Storstrøms Amt. Det er forskelligt. Det vigtige i en regional arbejdsmarkedspolitik er derfor også netop, at man lægger pengene ud og giver kompetente mennesker ansvar, hvorefter vi forventer, at de lever op til det ansvar og de forventninger, der ligger i arbejdsmarkedsreformen.

Endelig vil jeg gerne understrege, at det jo ikke er sådan, at arbejdsmarkedspolitikken kan stå helt alene. Den spiller faktisk sammen med en lang række andre politikområder, og i den forbindelse er det altså fortsat regeringens overordnede og faste beslutning, at vi skal sikre en

stabil og økonomisk vækst, så vi undgår disse flaskehalse.

I denne forbindelse er det, som jeg har sagt det et par gange, også utrolig vigtigt, at virksomhederne lever op til deres ansvar i form af en åbenhed over for uddannelsesinstitutionerne og arbejdsformidlingen. Det er faktisk den eneste måde, vi kan få det gode samspil og ikke placerer ansvar hos hinanden, for dybest set er det jo et fælles ansvar at forhindre disse problemer i at opstå.

Endelig vil jeg gerne give fru Ulla Tørnæs et svar vedrørende beskyldningen om, at fru Tørnæs gerne ville af med børnepasningsloven. O.k., måske ikke helt, men hvis man lægger op til, at det skal være efter den gamle model, er det næsten en afskaffelse. Hvis man siger, at den skal være aftalebaseret, og at der skal være genbesættelseskrav, betyder det, at der efter den gamle ordning over en periode på halvandet år var bevilget 13.824 personer forældreorlov. I 1994 var dette tal 80.000, så det kan godt være, at Venstre ikke vil afskaffe børnepasningsloven, men man vil i hvert fald skrue den sådan sammen, at det for det første er arbejdsgiveren, der bestemmer, om børn og forældre skal have mere tid sammen, og det synes vi ikke er nogen udpræget god idé. Vi synes faktisk, det er en børnepolitisk og familiepolitisk landvinding, at der er knyttet nogle rettigheder til at være forældre, så man kan få mere tid sammen med sine børn.

Hvad angår genbesættelseskravet, vil jeg gerne sige, at der faktisk er et genbesættelseskrav på 73 pct., og det er mit klare indtryk, at virksomhederne er meget taknemlige for, at det er en frivillig ordning, hvorvidt man ansætter vikar. Det synes jeg faktisk også det skal være, fordi det også skal være med til at understøtte et fleksibelt arbejdsmarked, og det rigide genbesættelseskrav, der var i de tidligere ordninger, er ikke særlig fleksibelt.

Endelig skulle jeg hilse fra den socialdemokratiske ordfører og sige – også til fru Ulla Tørnæs – at der for enden af ethvert regelsæt faktisk befinder sig mennesker. Og hvis man prøver at foregøgle, at det kun er regelsættet, man går efter, er det jo, fordi man faktisk ikke rigtig tør sige, hvem det reelt er, man går efter.

Men jeg har bemærket – og det er ganske fikst – at både Venstres ordfører og den konservative ordfører har gjort sig meget store anstrengelser for i dag ikke at sige direkte, hvad man ville over for de ledige, nemlig at man ville forringe.

Hr. Aage Frandsen fik listet noget frem af hr. Dahlgaard lige før, for en ændring af regelsættet for dagpengesystemet betyder jo i virkeligheden 80 pct.-satsen for de lavtlønnede og en højere ydelse for de højerelønnede. Og det er en betydelig kortere dagpengeperiode med den konsekvens, at man så kommer over i det sociale system. Jeg mener ærlig talt, at regelsættet ikke er helt uden betydning for, hvordan man behandler mennesker i den anden ende af dette regelsæt.

Tak fra min side for debatten i dag.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det bliver en meget lang debat, hvis det skal antydes, at man går nær efter mennesker og går efter de arbejdsløse. Det er klart, at det helt konkrete forslag til en reform af dagpengesystemet, Det Konservative Folkeparti har fremsat, betyder lavere udgifter og betyder nogle forringelser for den enkelte arbejdsløse. Ja, men det betyder også den forbedring, at den enkelte arbejdsløse får et større incitament til at tage et job. Det er ikke meningen, at vi skal have et system, der fastlåser folk i passiv afhængighed af offentlige ydelser. Andre lande har økonomiske dagpengesystemer, der giver mere incitament, uden at det af den grund er »sorte« lande. Må vi lige være fri for disse antydninger af, at Det Konservative Folkeparti og de borgerlige partier er menneskefjendske og vil træde på de svage og alt det sludder og vrøvl!

Én ting vil jeg sige: Jeg vil ikke have, at ministeren, havde jeg nær sagt, laver et barn på mig og siger, at der var udbredt enighed – sådan opfattede hun det – om, at hovedvejen frem, når det gælder flaskehalse, var uddannelse og uddannelse. Dertil må jeg sige, at det ikke for Det Konservative Folkeparti er hovedvejen frem. Det er én vej, og på mange områder er vi jo enige i det, der ligger i redegørelsen i dag, men det er i høj grad en ændring af dagpengesystemet og af orlovsordningerne, der skal til, og det er kommet tydeligt frem her i dag.

Lad mig slutte med den kommentar til arbejdsministerens for tredje eller fjerde gang gentagne påstand om, at flaskehalsproblemerne på sundheds- og socialområdet i den offentlige sektor var fortidens synder, vi trækker rundt med – underforstået at det er De Konservative og Venstre og den tidligere regering, som ikke sørgede for, at der var tilstrækkelig uddannelse af de pågældende typer af arbejdskraft – at

Socialdemokratiet var med i samtlige forlig på uddannelsesområdet, også da vi havde en borgerlig regering. Sådan er det.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

En person, der tjener 140.000 kr. – det er en lavtlønnet – kan, hvis vedkommende bliver arbejdsløs, i dag få 126.000 kr., hvilket er 90 pct. af det. Det, hr. Frank Dahlgaard på Det Konservative Folkepartis vegne foreslår, er, at man skal ned på 112.000 kr. Altså fra 126.000 kr. til 112.000 kr. Det er det konkrete forslag, og man skal kun kunne få dagpengene i fire år, ikke i syv år.

Det er det, som den lavtlønnede skal betale. Så vidt jeg erindrer, er det sådan, at den højtlønnede kan gå helt op til 180.000 kr. Det er altså en klar omfordeling til de økonomisk bedst stillede i forhold til de økonomisk dårligst stillede.

Det er ikke, fordi jeg ikke tror, Socialdemokratiet kan forsvare sig selv, men jeg må spørge hr. Frank Dahlgaard, hvem der stod for nedlæggelse af seminariepladser? Det var ikke Socialdemokratiet, og det var ikke SF. En række andre foranstaltninger i forbindelse med uddannelse er altså produktet af et borgerligt samarbejde – og her kan vi godt sige borgerligt samarbejde – med hr. Bertel Haarder i spidsen. Det var hans uddannelsespolitiske indsats på en række områder, og noget af det blev kørt helt alene – det gælder visse forhold i forbindelse med de videregående uddannelser, og det gælder specielt med hensyn til pædagoguddannelserne. Det er hans ansvar alene – sammen med de borgerlige partiers, selvfølgelig.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Frank Dahlgaard, at vore veje helt tydeligt skiller dér, hvor Det Konservative Folkeparti tilkendegiver, at incitamentet til at få mennesker i arbejde er, at man trykker dem på dagpengene. Dér skilles de, og det vil de også gøre fremover.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Er det ikke herligt, at Socialdemokratiet forsvarer det bestående betonsystem, som låser folk fast på offentlige passive ydelser, hvilket er et hovedproblem i dansk økonomi.

Det Konservative Folkepartis forslag til en arbejdsmarkedsreform indebærer, at der bliver

en større grad af lighed med hensyn til kompensationen, med hensyn til, hvad man får for at gå arbejdsløs, i forhold til, hvad man får for at gå ledig. Der har været enorm skævhed på det område mellem dem, der tjente lidt mere, og dem, der tjente mindre. På dette område har vi haft en helt exceptionel særstatus i Danmark i forhold til dagpengesystemerne i andre lande. Det har en vismandsrapport for, jeg tror, to eller tre år siden dokumenteret, eller var det en finansredegørelse? Derfor gælder det om på det punkt at tillemp systemerne, så de minder mere om hinanden. Det betyder klart, at flere af de lavtlønnede får et incitament til at komme i arbejde, får mulighed for at få fodfæste og komme i gang, så de kan vokse hen ad vejen og få en bedre indkomst. Det er nok i virkeligheden til gavn for de fleste – også dem, der er lavtlønnede.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Det sidste ord er alligevel aldrig sagt, men . . .

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg vil ikke sige, at vi er dér, hvor vi begyndte, men jeg vil dog sige til hr. Frank Dahlgaard, at det jo altid går sådan, at når argumenterne holder op, kalder man det beton. Vi siger blot, at mennesker, der bliver ufrivilligt arbejdsløse, skal behandles ordentligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Boligudvalget (7/2 95)

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Sundhedsudvalget (7/2 95)

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Udvalget vedrørende Det Ethiske Råd (7/2 95)

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Kommunaludvalget (7/2 95)

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Retsudvalget (7/2 95)

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Skatteudvalget (7/2 95)

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Det Særlige Undersøgelsesudvalg (7/2 95)

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Nyt medl.: Peter Duetoff (CD)

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (7/2 95):

Udtræder: Ivar Hansen (V)

Nyt medl.: Helge Sander (V)

Forskningsudvalget (7/2 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Indfødsretsudvalget (7/2 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Nordisk Råd (7/2 95):

Udtræder: Vibeke Peschardt (RV)

Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Udtræder: Gunhild Husum (RV)

Ny stedf.: Vibeke Peschardt (RV)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 9. februar 1995, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.23.
